

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Управління освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради

ПРОГРАМА

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ТА ІНОЗЕМНІ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ Й ІННОВАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»**

До 100-річчя заснування

**Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка**

28 березня 2018 року

Кам'янець-Подільський

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету

Іван Конет проректор з наукової роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, доктор фізико-математичних наук, професор

Заступники голови організаційного комітету

Віктор Лабунець декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, доктор педагогічних наук, професор

Наталія Гудима завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент

Члени організаційного комітету

Наталія Бахмат заступник декана педагогічного факультету з наукової роботи та інформатизації навчального процесу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методик початкової освіти

Ольга Турко доцент кафедри філологічних дисциплін початкової освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кандидат філологічних наук

Тетяна Бабюк завідувач кафедри теорії та методик дошкільної освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат педагогічних наук, доцент

Олеся Мартіна доцент кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент

Наталія Третяк доцент кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент

Наталія Мєлєксєцева старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук

Тетяна Олинець	старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат педагогічних наук
Ірина Дорож	асистент кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат педагогічних наук
Роман Білик	доцент кафедри методики викладання фізики і дисциплін технологічної освітньої галузі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат педагогічних наук

Модератор конференції

Наталія Мєлєксєцева	старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук
----------------------------	--

Адреса організаційного комітету

Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
кафедра теорії та методик початкової освіти
вул. Уральська, 1 б,
м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька область,
32300
тел. (03849) 3-34-92

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

СЕКЦІЯ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Тетяна Бабюк, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВПЛИВ ПРИРОДНОГО ОТОЧЕННЯ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ

Здійснено аналіз впливу чуттєвого досвіду, отриманого від сприйняття світу природи, суспільного життя на розвиток мислення і мовлення дітей. Доведено, що спілкування з природою сприяє розширенню словникового запасу дітей (іменниками-назвами об'єктів та явищ природи та дієсловами), практичному опануванню навичок словотворення, сприятливо впливає на розвиток зв'язного, фразового мовлення, діти практично опановують навички словозміни: узгодження слів в роді, числі, відмінку. В процесі систематичних, цілеспрямованих спостережень у природі у дітей розширюється кругозір, розвивається допитливість, зорова, слухова і вербальна пам'ять, удосконалюються розумові процеси. Запропоновано вправи і завдання, під час виконання яких діти навчаються думати і відповідати на запитання, аргументуючи свої висловлювання, що позитивно впливає на розвиток зв'язного мовлення.

Ключові слова: зв'язне мовлення, словник, комунікативна компетентність, мовленнєві вправи та завдання, спостереження у природі.

Оксана Байталоха, вчитель англійської мови, Клубівська ЗОШ I-III ступенів Ізяславського р-ну Хмельницької обл.

ФОНЕТИЧНІ ЗАВДАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ВИМОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Досліджено проблему розвитку іншомовних артикуляційних навичок учнів початкових класів, подано ігрові фонетичні вправи та завдання для навчання й корекції вимови англійських звуків, схарактеризовано алгоритм проведення фонетичної зарядки на уроках англійської мови в початковій школі.

Ключові слова: вимова, корекція вимови, звуки, фонетика, артикуляційні навички, фонетична зарядка, урок англійської мови, початкова школа.

Зінаїда Банар, учитель початкових класів, Романковецька гімназія ім. К. Ф. Поповича Сокирянського р-ну Чернівецької обл.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАПИСАННЯ ТВОРІВ-ОПІСІВ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлено особливості роботи над формуванням навичок написання творів-опісів учнями початкових класів. Рекомендовано розпочинати з підготовчих вправ: ознайомленням з особливостями тексту-опису, роботою над заголовком, основною думкою, побудовою тексту. Посильна увага приділяється систематичним вправам: роботою з деформованими реченнями, редагуванням. Зосереджується увага на використанні дидактичних методів і прийомів, які сприяють розвитку вмінь орієнтуватися в потоці предметів і явищ

навколишнього світу, бачити в них істотні ознаки, виділяти головне й описувати. Розроблено картки-пам'ятки для написання текстів-описів.

Ключові слова: текст-опис, дидактичні вправи, деформовані речення, спостереження, загадки, картки-пам'ятки, розв'язок мовлення.

Наталія Бахмат, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СЛОВНИКОВО-ОРФОГРАФІЧНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВОПИСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

На основі вивчення та аналізу наукової та методичної літератури з'ясовано, що вивчення норм правопису і формування грамотності молодших школярів має важливе значення, оскільки створює підґрунтя для оволодіння культурою усного і писемного мовлення. Однак, цей процес ускладнюється наявністю значної кількості правил і винятків з них. У зв'язку з цим виникає потреба у використанні комплексу засобів, які дозволять зробити процес навчання молодших школярів цікавим і динамічним. Одним із таких засобів визначено словниково-орфографічну роботу, в процесі виконання якої учні не тільки закріплюють знання, вдосконалюють уміння і навички, отримані в ході вивчення інших розділів науки про мову (фонетики, лексики, морфології, синтаксису), а й підвищують якість виконання ними логічних операцій, формують дії самоконтролю та самооцінки. Таким чином забезпечується формування правописної компетентності дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: орфографія, складники орфографічної діяльності, педагогічні умови, система завдань і вправ.

Галина Боднар, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

У статті досліджено шляхи вдосконалення зв'язного мовлення молодших школярів засобами усної народної творчості. Розкрито цінність українського фольклору в розвитку зв'язного мовлення учнів. Проаналізовано види робіт на уроках української мови із збагачення мовлення учнів початкових класів малими фольклорними формами: лічилками, примовками, мирилками.

Ключові слова: українська мова, зв'язне мовлення, засоби усної народної творчості, український фольклор, народні свята і обряди, казки, загадки, прислів'я, лічилки, примовки, мирилки.

Тетяна Боднарчук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

КАЗКА НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Закцентовано увагу на особливостях формування граматичної компетентності учнів початкової та основної школи. Проаналізовано можливості використання елементів казки для ознайомлення з новим граматичним матеріалом та для активізації дій учнів з структурами активного граматичного мінімуму. Наведено приклади казок для навчання граматики німецької та англійської мови. Схарактеризовано систему вправ і завдань із метою формування в учнів початкової та основної школи граматичної компетентності.

Ключові слова: граматична компетентність, структури активного граматичного мінімуму, казка, урок іноземної мови.

Любов Босчко, вчитель початкових класів, Гермаківська ЗОШ I-III ступенів Борцівського р-ну Тернопільської обл.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито потребу становлення творчої особистості молодшого школяра у процесі навчальної діяльності, визначено організаційно-педагогічний зміст системи його розвитку у процесі мовленнєвої діяльності. Доведено, що використання тексту на уроках української мови в якості основної дидактичної одиниці забезпечує підвищення рівня творчості учнів, розвиток їх мовної здатності й активізацію творчого потенціалу. Залучення текстів, які за своїм змістом і тематикою представляють не тільки зразки художньої мови, як приналежність до національної культури, але й тексти, звернені до дитячої субкультури, до соціального досвіду учнів, сприяють більш цілеспрямованому формуванню соціокультурної компетентності молодших школярів.

Ключові слова: творча особистість, мовленнєва творчість, імажинативні здібності, емоційно-чуттєвий досвід дітей, текст.

Анна Бомба, студентка 3 курсу напряму підготовки Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті висвітлено проблему формування мовленнєвої діяльності дітей раннього віку, які мають затримку мовленнєвого розвитку в освітньому просторі дошкільного навчального закладу загального типу; визначено оптимальні психолого-педагогічні умови активізації мовленнєвої діяльності дітей третього року життя із затримкою мовленнєвого розвитку.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, розвиток мовлення, діти раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку.

Тетяна Булгак, студентка 3 курсу напряму підготовки Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено педагогічні аспекти розвитку словника дітей дошкільного віку як важливих факторів, що сприяють формуванню мовленнєвих компетенцій дошкільників. Визначено роль слова як найважливішої одиниці мови і мовлення, його значення в пізнавальному, психічному розвитку дитини, визначено місце словникової роботи в загальній системі роботи з розвитку мовлення дітей у закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: слово, словник, словникова робота, мова, мовленнєвий розвиток, діти дошкільного віку.

Ольга Гладш, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОЛОГІЧНІЙ СТЕЖИНІ

Автор довів, що під час дослідницько-експериментальної діяльності на екологічній стежині діти навчаються думати і відповідати на запитання, аргументуючи свої

висловлювання, що позитивно впливає на розвиток зв'язного мовлення. Дитина за допомогою дорослих вчиться знаходити і правильно визначати словом причинну і часову залежність, послідовність, взаємозв'язок об'єктів і явищ природи. Запропоновані для використання вправи під час спостережень дають змогу формувати у дітей звичку робити висновки, виховувати логіку думки, чіткість і красу мови.

Ключові слова: зв'язне мовлення, чіткість мови, логічне мислення дослідницько-експериментальна діяльність, екологічна стежина.

Елла Голдiban, учитель вищої категорії, старший учитель, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа I-III ступенів №15 Хмельницької обл.

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МЕТОДОМ ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ

У статті проаналізовано метод повної фізичної реакції (TPR – Total Physical Response), який активізує іншомовне мовлення школярів, піднімає настрій, підтримує темп уроку, сприяє розвитку пам'яті та уваги, може бути використаний під час навчання різних за розміром, віком та здібностей груп дітей, при вивченні граматики, історій та казок, у класному мовленні, не вимагає великої підготовки чи матеріалів й часу.

Ключові слова: метод повної фізичної реакції, іноземна мова/мовлення, групи за віком, розміром та здібностями, грамика, пам'ять, увага.

Наталія Гусан, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті описано проблему мовленнєвої діяльності учнів у теорії і практиці шкільного навчання, наведено систему спеціальних умінь (комунікативні – здатність до мовленнєвого спілкування, перцептивні – здатність до міжособистісного пізнання і розуміння партнера зі спілкування, правильного моделювання мотиваційної структури його особистості, інтерактивні – здатність вступати у взаємодію і справляти вплив на партнера зі спілкування через мовленнєві та немовленнєві засоби і особливості своєї особистості), володіння якими свідчить про сформованість операційного компонента комунікативної культури дітей. Визначено, що діяльнісний характер навчання сприяє свідомому використанню набутих комунікативно-мовленнєвих умінь як ефективного засобу спілкування з оточенням, а також розвитку у дитини здатності до міжособистісного пізнання і розуміння партнера зі спілкування.

Ключові слова: державний стандарт початкової загальної освіти, спеціальні вміння, навчіння, мовні засоби, комунікативно-мовленнєва здатність.

Олександра Доскач, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

На основі узагальнення теоретичного та практичного досвіду вчителів початкової школи розроблено технологію розвитку пізнавальної активності молодших школярів на уроках української мови засобами міжпредметної інтеграції. Однією з дидактичних умов формування пізнавальної активності молодших школярів виявлено актуалізацію міжпредметних знань

учнів в інтерактивній діяльності, що передбачає їх активне включення у варіативно-тематичне спілкування (розвиток пізнавальної активності учнів в процесі використання міжпредметних зв'язків, формування потреби в рефлексії на засадах урахування індивідуальних особливостей молодших школярів; активне використання сучасних інтерактивних методів, що дозволяють поєднувати елементи інноваційних технологій, орієнтують на співпрацю в навчальній комунікативній діяльності). Зроблено висновок, що результативність розробленої технології визначається за допомогою визначення рівнів розвитку пізнавальної активності молодших школярів (високий, достатній, середній, низький), діагностика яких повинна здійснюватися відповідно до критеріїв та показників.

Ключові слова: система мотивів, знань, умінь, дидактична умова, поетапна реалізація, результативність.

Наталія Каньоса, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Висвітлено проблему формування мовленнєвої діяльності дітей раннього віку в освітньому просторі закладу дошкільної освіти. Однією з найголовніших складових становлення дитячої особистості є її мовленнєвий розвиток. Рівень мовленнєвого розвитку дитини значною мірою визначає її загальний рівень її розвитку. Визначено оптимальні психолого-педагогічні умови активізації мовленнєвої діяльності дітей третього року життя.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, розвиток мовлення, діти раннього віку, психолого-педагогічні умови.

Ольга Кастеріна, магістр спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У статті розглянуто проблеми формування пізнавальної активності у дітей старшого дошкільного віку засобами діалогічної взаємодії, обґрунтовано дидактичні умови формування пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку в процесі діалогічного навчання. Спілкування виступає в якості однієї з основних умов розвитку дитини, формування її особистості. Діалогічна форма спілкування сприяє активізації пізнавально-розумових процесів у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: пізнавальна активність, діалогічне спілкування, активність мовленнєва, пізнавальний інтерес.

Ніна Колісниченко, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ОСНОВНІ ВИДИ РОБОТИ НАД РОЗВИТКОМ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Розвивати діалогічне мовлення учнів потрібно за певною організаційно-методичною системою, яка включає принципи навчання усномовного спілкування, відбір тематики і мовного матеріалу, його організацію з урахуванням інтересів і можливостей учнів, комплексних вправ і форм роботи. За спеціально організованою діяльністю діти вчаться самостійно творити й розв'язувати мовні завдання, правильно висловлювати думки, спостереження залежно від мети, місця, обставин. Доведено, що умовою розвитку й формування діалогічного мовлення учнів є

створення ситуацій, що викликають у школярів потребу, бажання і необхідність висловитись, наявність змісту матеріалу для вправ, турбота про змістовність дитячого мовлення.

Ключові слова: рольові ігри, ігрові ситуації, діалогічне висловлювання, ситуації діалогізування, комунікативні вправи.

Олена Кулик, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

СУЧАСНІ ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ, ВИЗНАЧАЛЬНІ ДЛЯ МЕТОДИКИ РОБОТИ З МОВЛЕННСВОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто сутність сучасних загальнодидактичних принципів навчання української мови (технологізації, діалогізації, креативності, проблемної ситуативності, комунікативно-прагматичної спрямованості, саморозвитку, інтегративності, рефлексування).

Ключові слова: принципи навчання, українська мова, мовленнєвий розвиток, учитель, учні, урок.

Ірина Мандрик, учитель вищої категорії, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 Хмельницької обл.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті проаналізовано інноваційні підходи як цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних ідей і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Ключові слова: інтерактивні технології, програмні засоби, пошуковий метод, комунікативна компетентність, мультимедіа, комп'ютер.

Наталія Мслексцева, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Проаналізовано новий Державний стандарт початкової освіти та проекти навчальних програм для 1-2 класів Нової української школи (2018). Схарактеризовано ключову компетентність «Спілкування іноземними мовами», описано зміни в навчанні іноземних мов молодших школярів. Подано методичні рекомендації щодо формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти на першому рівні повної загальної середньої освіти.

Ключові слова: Нова українська школа, Державний стандарт початкової освіти, типова освітня програма початкової освіти, формування іншомовної комунікативної компетентності, урок іноземної мови.

Людмила Московчук, кандидат педагогічних наук, асистент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ КОНКУРСІВ ТА ІГОР

Закцентовано увагу на стимулюванні інтересу молодших школярів до процесу вивчення української мови. Схарактеризовано систему українознавчих конкурсів та ігор із метою

формування в учнів початкових класів позитивної мотивації до пізнання рідної мови.

Ключові слова: мотиви, інтерес, почуття успіху, позакласна робота, українознавчі конкурси та ігри, молодші школярі.

Дар'я Павлішена, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті проаналізовано особливості соціальної адаптації старших дошкільників у процесі розвитку мовлення, визначено провідні напрями цієї роботи й умови, що визначають її ефективність. Виявлено комплекс психолого-педагогічних умов, які сприяють розвитку мовлення та успішній соціальній адаптації старших дошкільнят з недорозвиненням мовлення.

Ключові слова: дитина з проблемами мовленнєвого розвитку, соціальна адаптація, старший дошкільник, соціальне середовище.

Юлія Попіль, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МОВЛЕННЄВА ПІДГОТОВКА ДО ШКОЛИ ДІТЕЙ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються концептуальні положення мовленнєвої підготовки дітей до навчання у школі, зокрема звертається увага на наступно-перспективний характер мовленнєвого розвитку особистості дитини. Проблема мовленнєвої підготовки дітей до навчання у школі включає поняття «мовленнєва компетенція», що є однією з провідних характеристик особистості, яка формується.

Ключові слова: готовність до шкільного навчання, мовленнєва підготовка, наступність.

Алла Постригань, учитель вищої категорії, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Хмельницької обл.

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ ГРУ

У статті представлено приклади використання діалогів, інсценізацій з іграшковими героями, віршків, римівок, пісень, чантів, руханок, які задовольняють потреби дітей у початковій школі гратися, перевтілюватися, рухатися, а також налаштовують їх на позитивне сприйняття та подальше вивчення іноземної мови.

Ключові слова: гра, початкова школа, руханки, римівки, чанти, пісні й вірші, іноземна мова.

Наталія Поточняк, учитель початкових класів, Борщівська ЗОШ І-ІІІ ступенів №1 Тернопільської обл.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Досліджено проблему впровадження інтерактивних методів навчання на уроках української мови в початковій школі. Проаналізовано групи інтерактивних методів залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності, подано приклади інтерактивних вправ для розвитку комунікативних умінь молодших школярів.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, комунікативні вміння урок української мови, учні початкових класів.

Оксана Почапська, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

УРОКИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ ШКОЛАХ ЯК СКЛАДОВА МЕДІАКУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ШКОЛЯРА: ДО ПРОБЛЕМИ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті мова йде про можливість і доцільність введення у сучасну шкільну освіту уроків медіаграмотності на всіх етапах шкільного навчання, починаючи з молодшої школи. Автор акцентує увагу на тому, що розвинені інформаційні технології призвели до створення інформаційного хаосу, що пригнічує свідомість і робить людину сприятливою до маніпулятивних впливів. Завдання сучасної школи – навчити школярів орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках та виробити у них навички критичного осмислення інформації.

Ключові слова: молодші школярі, медіакультура, медіаграмотність, критичне мислення.

Лілія Рускуліс, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри мовознавства, Херсонський державний університет

ФІЛОСОФСЬКІ Й ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті порушено проблеми сутності й природи мови, гіпотези її виникнення й етапи становлення й розвитку, її взаємозв'язки з реальним світом, вплив на мислення й світогляд особистості, співвідношення між природною і штучною мовами на основі студювання праць В. фон Гумбольдта й неогумбольдтіанців, Ф. де Соссюра, Н. Хомського, О. Потебні; з'ясовано причини виникнення філософії мови як науки; проаналізовано розвиток філософських ідей у різні історичні періоди.

Ключові слова: лінгвофілософія, філософія, мова, функції мови, мовлення, мислення.

Оксана Смицька, вчитель вищої категорії, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 Хмельницької обл.

ЕЛЕМЕНТИ ІННОВАЦІЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Закцентовано увагу на використанні елементів інноваційних здоров'язберігальних технологій на уроках англійської мови у початковій школі у вигляді фізкультхвилинок та рухливих вправ різного типу, спрямованих на формування правильної постави, збереження зору дітей, активізацію моторики рук, досягнення оптимальної працездатності під час уроків, зняття втоми.

Ключові слова: інноваційні здоров'язберігальні технології, фізкультхвилинки, рухливі вправи, молодші школярі, урок англійської мови.

Ольга Сосула, вчитель початкових класів, Сахкамінська ЗОШ І-ІІ ступенів Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.

СИСТЕМА РОБОТИ НАД РОЗВИТКОМ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШЕСТИЛІТОК НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Актуальність наукової розвідки зумовлена необхідністю більш детального дослідження процесу розвитку творчих здібностей шестиліток на уроках навчання грамоти та виявлення найбільш ефективних засобів його активації. Тому у статті обґрунтовано особливості

технологій розвитку творчих здібностей шестиліток на уроках навчання грамоти; з'ясовано теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей у молодших школярів; змодельовано технології розвитку творчих здібностей першокласників на уроках навчання грамоти.

Ключові слова: творчість, здібність, креативність, творчі здібності, шестилітки, уроки навчання грамоти, система вправ і завдань.

Тетяна Споденейко, вчитель першої категорії, Кам'янець-Подільської загальноосвітньої школи I-III ст. №15 Хмельницької обл.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті розглянуто сучасні технології розвитку мовної та мовленнєвої компетентності молодших школярів відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти, обґрунтовано доцільність та різноманітні способи впровадження інтерактивних технологій, які підвищують інтерес до вивчення української мови в учнів початкових класів.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, інтерактивні технології, початкова школа, урок української мови.

Наталія Третяк, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ СИНОНІМАМИ

У статті описано шляхи збагачення мовлення учнів синонімами; проаналізовано функціонально-комунікативний підхід до вивчення лексичного матеріалу, що є актуальною проблемою лінгводидактики; описано методику роботи над навчальним матеріалом з різних розділів програм, підібрано відповідні вправи, зроблено висновки.

Ключові слова: комунікація, мова, мовлення, лексика, синоніми, навчальний матеріал, лексичний матеріал, текст, словниковий запас, стилістичні синоніми, контекстуальні синоніми.

Ольга Турко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін початкової освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Тетяна Кравчук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

У статті розкрито зміст понять «мовленнєва діяльність учнів початкової школи», «зв'язне мовлення» в теоретико-практичному аспекті. Названо ефективні інтерактивні методи роботи з формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Ключові слова: мовленнєва діяльність учнів початкової школи, зв'язне мовлення, комунікативна компетентність, інтерактивні методи навчання.

Галина Тютюнник, учитель вищої категорії, старший учитель, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа I-III ступенів №15 Хмельницької обл.

ФОРМУВАННЯ ФОНЕМАТИЧНОГО СЛУХУ В ДІТЕЙ ШЕСТИРІЧНОГО ВІКУ

У статті представлено систему вправ та ігор, покликаних формувати фонематичний слух дітей-шестирічок з різним рівнем підготовленості до школи та допомогти дитині оволодіти

навичками і вміннями, що знадобляться їй у першому класі. Вправи сприятимуть розвиткові у дитини фонематичного слуху, м'язів артикуляційного апарату, дадуть змогу вільно оперувати звуками, визначати наявність і місце звуку в слові, складати слова, правильно конструювати словосполучення і речення, щоб досягти кінцевої мети – навчитися читати і писати.

Ключові слова: фонематичний слух, навички, вміння, артикуляційний апарат, звуки мовлення, речення, словосполучення.

Неллі Фабіян, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІНТЕГРОВАНЕ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗНАТЬ ЗАСОБАМИ ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗОК

Чинна програма початкової школи передбачає оволодіння учнями загальнонавчальними вміннями і навичками, які значною мірою визначають успішність молодших школярів (організаційними, загальнопізнавальними, загальномовленнєвими, контрольно-оцінними). У зв'язку із цим у статті розкрито один із способів їх формування – використання на уроках цікавого для молодших школярів матеріалу, яким є прислів'я та приказки, доступні розумінню дітей. Вони слугують і засвоєнню молодшими школярами соціокультурних знань. Зроблено спробу дібрати і систематизувати прислів'я та приказки, які виховують працьовитість, патріотизм і колективізм, прагнення до знань, повагу до старших, культуру мовлення, етичні переконання, гігієнічні навички, охайність, культуру поведінки, самокритичність та світоглядні уявлення.

Ключові слова: ситуації, інтерактивні технології навчання, активність, групові форми навчання, мовленнєві вміння та навички.

Галина Фоміна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОНІМІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Розглянуто окремі аспекти вивчення онімів на уроках німецької мови в початковій школі. Проаналізовано особливості онімів, зокрема топонімів та гідронімів, та специфіку їх вимови; зацентовано увагу на окремих труднощах, що можуть виникнути при подачі даного матеріалу. Досліджено систему вправ та завдань, що сприятимуть кращому засвоєнню цих лексичних одиниць. Охарактеризовано нестандартні уроки, де можуть використовуватися оніми у роботі із молодшими школярами.

Ключові слова: онім, гідронім, топонім, фонетичні вправи, молодші школярі.

Оксана Чирик, студентка 3 курсу напрямку підготовки Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ХУДОЖНЄ СЛОВО ЯК ЗАСІБ МОВЛЕННЄВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

У статті досліджується проблема мовленнєвої готовності дітей до школи засобами художньої літератури, визначено вплив художнього слова на розвиток мовлення дітей дошкільного віку. Зазначено, що робота з художніми творами позитивно впливає на розвиток творчої активності, збагачує мову дітей, розвиває інтерес до книги.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток, мовленнєва готовність, діти дошкільного віку.

Анастасія Шпільова, студентка 3 курсу напряму підготовки Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ХУДОЖНЄ СЛОВО ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті досліджується проблема навчання діалогічного мовлення, визначено вплив художнього слова на мовленнєвий розвиток молодших дошкільників. Зазначено, що процес сприймання художнього слова дітьми молодшого шкільного віку є активним. Образність мовлення розвивається під впливом художньої мови творів, зокрема гумористичних.

Ключові слова: художнє слово, діалогічне мовлення, молодший дошкільний вік.

СЕКЦІЯ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Віра Андрухова, вчитель початкових класів, Кам'янець-Подільська спеціалізована школа-інтернат I-III ступенів «Славутинка» Хмельницької обласної ради

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПІСНІ

У статті висвітлено питання доцільності застосування навчальної пісні на початковому етапі формування іншомовної компетентності молодших школярів. Особливу увагу приділено таким чинникам оптимізації навчального процесу, як створення психологічного комфорту та ситуації успіху через пісню, навчання в колективі і через колектив. Досліджено особливості запам'ятовування текстової інформації в інтерактивному режимі через пісню методом створення образних асоціацій, а також підкреслено необхідність синтезу інтерактивного та традиційного методів для оптимізації ефективності процесу вивчення іноземної мови.

Ключові слова: ефективність дитячої навчальної пісні, психологічний комфорт, ситуація успіху, рима і ритм, синтез інтерактивного і традиційного методів.

Ірина Аніщенко, викладач кафедри іноземних мов, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Закцентовано увагу на запровадженні особистісно-орієнтованого підходу як стратегічного напряму діяльності сучасної початкової школи. Розкрито сутність особистісного підходу в роботі з молодшими школярами на уроках англійської мови, метою якого є самореалізація, самовизначення та вільний розвиток особистості дитини, її діяльнісне включення до процесу учіння англійської мови, пріоритет інтересів і вподобань школяра, його автономія. Особистісний підхід розглядається як базова ціннісна орієнтація педагога, що визначає його позицію у взаємодії з кожною дитиною зокрема і колективом вцілому та передбачає допомогу дитині в усвідомленні своїх потреб, а також створення сприятливого середовища для учіння іноземної мови. Результатом можуть бути сформовані мовленнєві компетенції. Зазначено, що організація такого учіння означає, що використання навчального матеріалу, прийомів, способів, вправ повинно переломлюватися через призму особистості учня – його потреб, мотивів, здібностей, активності, інтелекту та інших індивідуально-психологічних особливостей.

Проаналізовано сутність поняття «інтелект», розкрито основи класичної теорії множинності інтелекту американського психолога Г. Гарднера, що визначає існування низки інтелектуальних

здібностей: вербально-лінгвістичний інтелект, логіко-математичний інтелект, візуально-просторовий інтелект, музичний інтелект, тілесно-кінестичний інтелект, внутрішньо-особистісний інтелект, міжособистісний інтелект, натуралістичний інтелект. Охарактеризовано структуру, функції, мову кожний із зазначених типів інтелекту. Звернено увагу, що не обов'язково діти повинні володіти усіма притаманними тому чи іншому типу інтелекту характеристиками, та наголошено, що не завжди у школяра буває яскраво виражений один тип мислення, найчастіше зустрічаються комбінації 2-3 типів. Кожен учень володіє потенціалом до вивчення різних аспектів англійської мови за умови створення для цього відповідних умов.

Охарактеризовано способи застосування теорії Гарднера у процесі учіння англійської мови молодших школярів: групові, парні або індивідуальні проекти, центри за типами інтелекту (центр письма, читання, вимови тощо), особливим чином сплановане вивчення теми, учнівська автономія. Запропоновано різноманітні види діяльності молодших школярів при вивченні англійської мови відповідно до типів інтелекту, інтересів та сильних сторін, застосування яких значно підсилять включення молодших школярів у процес учіння англійської мови та підвищать якість кінцевого продукту цієї діяльності.

Ключові слова: особистість, індивідуальність, особистісний підхід, інтелект, теорія множинного інтелекту.

Наталія Бідулько, вчитель англійської мови, Жердянська ЗОШ І-ІІІ ступенів, Чемеровецький район, Хмельницька область

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Досліджено питання організації ігрової діяльності на уроках англійської мови з метою формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів. Подано приклади використання ігрових форм роботи у процесі навчання іншомовного матеріалу в початкових класах, зокрема під час засвоєння нових лексичних одиниць.

Ключові слова: ігрова діяльність, іншомовна компетентність, лексичний матеріал, урок англійської мови, початкова школа.

Володимир Вус, учитель початкових класів, Борщівська ЗОШ І-ІІІ ступенів №1 Тернопільської обл.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Досліджено проблему формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі вивчення української мови засобами інтерактивних методів. Подано інтерактивні вправи та завдання для формування комунікативних умінь і навичок учнів початкових класів під час вивчення теми «Текст».

Ключові слова: інтерактивні методи, формування комунікативної компетентності, текст, урок української мови, учні початкових класів.

Оксана Городиська, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Проаналізовано проблему формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкових класів за допомогою гри. Визначено і сформульовано методичні та психологічні завдання раннього навчання іноземної мови. Виокремлено основні методи та засоби навчання

іноземних мови на початковому етапі. Закцентовано увагу на основних чинниках, які впливають на успішність засвоєння знань. Обґрунтовано доцільність використання гри на початковому етапі навчання німецької мови. Розроблено комплекс вправ ігрового характеру, спрямований на успішне засвоєння іншомовної лексики.

Ключові слова: гра, лексика, лексична компетентність, учні, початкова школа, методи, засоби навчання.

Наталія Гудима, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано обов'язкові результати навчання та комунікативні компетентності здобувачів освіти у мовно-літературній освітній галузі, яка включає українську мову та літературу, мови та літератури відповідних корінних народів і національних меншин, іншомовну освіту. У новому Державному стандарті виокремлено комунікативну, читачку та інші ключові компетентності, які потрібно сформувати в молодших школярів.

Ключові слова: компетентність; формування комунікативної компетентності; здобувач освіти; новий Державний стандарт початкової освіти; результат навчання; сформовані компетентності.

Тетяна Гуцалюк, магістр спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкриваються умови формування комунікативних здібностей у дитини старшого дошкільного віку. Вказано на фактори, що зумовлюють комунікативну активність дошкільнят. Зазначено, що спілкування є важливою умовою правильного та повноцінного розвитку дитини дошкільного віку, зокрема спілкування з дорослим – основною і вирішальною умовою формування всіх психічних якостей і здібностей дитини: мовлення, мислення, емоційної сфери, самооцінки, уяви.

Ключові слова: дидактична гра, казкотерапія, комунікація, комунікативні уміння, спілкування.

Тетяна Зданюк, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

VIDEO IM DEUTSCHUNTERRICHT ZUR ENTWICKLUNG DER KOMMUNIKATIVEN KOMPETENZ DER SCHÜLER

Als Zielsetzung des modernen Deutschunterrichts gilt die Entwicklung der kommunikativen Kompetenz des Schülers. Darum werden im Artikel die wichtigsten Phasen der Arbeit mit dem Video untersucht und analysiert. Die erfolgreichste Methode der Arbeit mit dem Videomaterial im Deutschunterricht wird ermittelt. Die Hauptaufmerksamkeit wird dem Komplex der Übungen und Hinweise dazu gewidmet. Übungskomplex wird nach der Methode entwickelt, die eine dreistufige Verteilung von Trainingsaktionen bei der Arbeit mit Videomaterial ermöglicht. Neben den zahlreichen Vorteilen wie Authentizität, Vermittlung der Kultur und der Landeskunde, positive Einstellung der Lerner zu dem Üben von nonverbaler Sprache kennzeichnen sich die Videos durch

die Eigenschaft die kommunikativen Situationen darzustellen und damit die kommunikative Kompetenz bei den Lernern zu entwickeln.

Schlüsselwörter: Videomaterial, Schüler, deutsche Sprache, Übungen, kommunikative Kompetenz.

Алла Зібер, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті визначено мету і завдання диференційованого навчання, описано види диференціації. Виявлено особливості організації диференційованого підходу на різних етапах уроку. Охарактеризовано технологію та способи диференціації на уроках української мови в початковій школі.

Ключові слова: технології диференційованого навчання, урок української мови, система вправ і завдань, формування комунікативних компетентностей, початкова школа.

Тетяна Калинюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Визначено, що комунікативна компетенція є складним інтегративним явищем, до складу якої входять мовна, мовленнєва, соціокультурна, діяльнісна з їхніми субкомпетентностями, зокрема і фразеологічною. Зосереджено увагу на основних напрямках комунікативно спрямованої фразеологічної роботи на уроках іноземної мови, а саме: урахування системного характеру мови; вивчення фразеологізмів у єдності форми, змісту і функцій у текстах різних типів та стилів; використання інтерактивних технологій та засобів кооперативного навчання.

Ключові слова: фразеологія, компетентність, комунікативна компетентність, фразеологічна компетентність, іноземна мова.

Тетяна Карпенко, вчитель початкових класів, учитель I категорії, Кам'янець-Подільський НВК №9 імені А.М. Трояна

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАСОБУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДИТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань: формування в учнів мотивації вивчення мови; забезпечення розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, письма); формування комунікативних умінь; опанування найважливіших функціональних складових мовної системи; соціально-культурний розвиток особистості; формування вміння вчитися; закріплення навиків користування словниками, тобто поглиблення розуміння уже відомих слів; формування письмових вправ, направлених на вміння складати правильно й граматично речення та висловлювати власну думку.

Ключові слова: комунікативна компетентність, мовленнєві вправи, урок української мови, слухання, говоріння, письмо, спілкування, розвиток особистості.

Наталія Кашуба, кандидат філологічних наук, спеціаліст вищої категорії Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Висвітлено питання організації командної роботи з учнями 2-4 класів на уроках української мови; описано основні правила й умови командної роботи; розроблено завдання різних рівнів, спрямованих на формування комунікативної компетентності молодших школярів під час навчання української мови.

Ключові слова: командна робота, формування комунікативної компетентності, урок української мови, початкова школа.

Оксана Куруц, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ХОДІ МОВЛЕННЄВИХ ЗАНЯТЬ

У статті здійснено аналіз досліджень із зазначеної проблеми; висвітлено труднощі, що мають педагоги під час планування й проведення мовленнєвих занять з дітьми (навчання елементів грамоти); описано фрагменти системи розвивальної роботи. Відзначено, що інтегрування змісту занять має більш високий потенціал щодо формування пізнавальної активності, оскільки акцентує увагу дитини не лише на пізнання мови, окремих предметів та явищ, їх властивостей та якостей, а й розуміння зв'язків й відношень між предметами та явищами дійсності тощо, дозволяє педагогам більш ефективно застосовувати одержані дітьми знання у практичній діяльності.

Ключові слова: мовленнєва підготовка до школи, навчання елементів грамоти, пізнавальна й мовленнєва активність, заняття, старший дошкільник.

Майдан Марта, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СИСТЕМА ВПРАВ ТА ЗАВДАНЬ З ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА

Наукова розвідка зумовлена посиленою увагою методистів і науковців до ролі прикметника у комунікативному розвитку учнів, потребі удосконалення змісту і методів навчання української мови в початковій школі, недостатній науково-методичній розробленості проблеми розвитку комунікативних компетентностей молодших школярів. У статті з'ясовано ступінь вивчення досліджуваної проблеми в лінгвометодичній та психолого-педагогічній літературі. Досліджено стан формування в учнів комунікативних умінь у практиці шкільного навчання. Обґрунтовано методичні умови вивчення прикметника в початковій школі.

Ключові слова: система вправ і завдань; комунікативні компетентності; мовленнєва спрямованість; частини мови; прикметник; інноваційні методи роботи; комунікативна діяльність молодших школярів.

Ольга Мельник, студентка 3 курсу напряму підготовки Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИХОВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ МОТИВІВ ДОШКІЛЬНИКІВ

Стаття присвячена комунікативно-мовленнєвому розвитку дошкільників в освітніх осередках дитячих садків, зокрема куточку книги – осередку комунікативно-мовленнєвої

діяльності дітей. Розглянуто специфіку цілеспрямованого, систематичного формування мотивів спілкування дитини дошкільного віку з дорослими і дітьми у куточку книги.

Ключові слова: комунікативно-мовленнєвий розвиток, дошкільник, мовлення, виховання, куточок книги ДНЗ.

Світлана Никитюк, викладач кафедри англійської мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

КАЗКА У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті доведено, що саме казка є незамінним засобом не тільки формування позитивної мотивації навчання англійської мови на початковому етапі навчання, а й чи не найважливішим та дійовим джерелом введення та закріплення лексики і граматики школярами 1-4 класів.

Використання казки при вивченні лексики та граматики допоможе: навчити учнів уживанню мовних зразків, що містять певні граматичні труднощі; створити природну ситуацію для вживання певного тематичного мовного зразка; розвивати мовну активність і самостійність учнів. Казка дає можливість легко проникнути в суть реальних явищ й у простій наочній формі донести інформацію до учнів. У казкових діалогах забезпечується необхідна повторюваність мовленнєвого матеріалу, що досягається сюжетною побудовою казки та раціональною організацією заняття.

Ключові слова: казка, лексика, граматика, початковий етап, позитивна мотивація.

Тетяна Петрова, вчитель вищої категорії, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Хмельницької обл.

ІГРОВІ МЕТОДИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті представлено використання лінгвістичних ігор, ігрових прийомів і завдань, які допомагають вчителю англійської мови покращити ефективність уроку та сприяти комплексному розвитку особистості учня. Гра на уроці гармонійно поєднується з іншими методичними формами і сприяє глибшому засвоєнню знань, індивідуалізації навчання, визначенню й виявленню особистих інтересів учнів, рівня сформованості у них необхідних умінь і навичок.

Ключові слова: індивідуалізація навчання, лінгвістичні ігри, інтелектуальні ігри, ігрові прийоми, ігровий метод, завдання, ефективність уроку, дитяча особистість.

Іванна Пукас, асистент кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Розкрито сутність проблеми компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. Показано значення навчання іноземної мови, оскільки ефективність навчання значною мірою залежить від зацікавленості учнів, мотивації, яка стимулює їхню активну діяльність. Обґрунтовано необхідність реалізації компетентісно орієнтованого підходу в змісті навчальної літератури для початкової школи на етапі впровадження нового Державного стандарту початкової освіти. Охарактеризовано цілі та завдання компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи,

висвітлено можливості і переваги компетентнісного підходу в системі мовної освіти протягом усього життя.

Ключові слова: компетентнісно орієнтоване навчання, компетентність, компетентнісний підхід, іноземна мова, початкова школа, мотивація.

Ірина Пуш, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

НАВЧАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розкрито значення дидактичних ігор та їх використання на уроках англійської мови в молодших класах; обґрунтовано місце гри в навчальному процесі; визначено поняття гри і розглянуто різні види її класифікацій; представлено зразки навчальних ігор для використання на уроці англійської мови у початковій школі.

Ключові слова: ігрові технології, лексична компетентність, комунікативні вміння, молодші школярі, початкові класи, урок англійської мови.

Олена Стефанюк, учитель вищої категорії, вчитель-методист, Кам'янець-Подільський навчально-виховний комплекс №14 у складі спеціалізованої загальноосвітньої школи I ступеня з поглибленим вивченням англійської мови та гімназії

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ АКТИВАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Закцентовано увагу на формуванні в молодших школярів становлення особистості на засадах гуманної форми; використанні різноманітних навчально-виховних методів і прийомів, що забезпечує відповідний інтелектуальний розвиток, творче мислення, мовлення, самостійність. Зорієнтовано молодших школярів на уміння застосовувати у повсякденному житті людські цінності, формування творчого мислення, узагальненість пізнавальної діяльності. Схарактеризовано систему вправ, ігор, завдань із метою дати змогу дитині сприймати предмети та явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно.

Ключові слова: пізнавальна діяльність, гуманна педагогіка, молодші школярі, творче мислення, комунікативна компетентність, мовлення.

Тетяна Фтемова, вчитель англійської мови, Кам'янець-Подільська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням інформатики

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена формуванню однієї з ключових компетентностей школяра під час навчання усного англомовного спілкування. У роботі теоретично обґрунтовується сучасна модель комунікативної компетентності та доцільність раннього формування СКК, даються практичні рекомендації щодо розвитку комунікативно-мовленнєвих умінь і навичок на уроках англійської мови засобами виконання соціальних ролей.

Ключові слова: спілкування, соціокультурна компетентність, діалогічне мовлення, учні молодшого шкільного віку, рольові ігри.

Крістіна Чайковська, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ДІЄСЛОВА

У статті висвітлено питання значення комунікативних технологій на уроках української мови в початкових класах; окреслено дидактичні можливості комунікативних технологій; розроблено систему вправ і завдань комунікативного спрямування на уроках української мови з метою вивчення граматичних категорій дієслова.

Ключові слова: інтерактивні технології, урок української мови, система вправ і завдань, граматичні категорії, частини мови, початкові класи.

СЕКЦІЯ 3

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ Й РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Наталія Аносова, вчитель вищої категорії, старший вчитель, вчитель-методист, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа I-III ступенів №15 Хмельницької обл.

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті представлено пріоритетні напрями педагогічної діяльності з впровадження нових організаційних форм роботи з учнями, використання ІКТ на уроках в початковій школі. Обґрунтовано доцільність впровадження інновацій за допомогою використання текстів, графічних зображень, музики і відео, спрямованих на здобуття знань, вдосконалення вмій та навичок учнів. Доведено, що за допомогою ІКТ уроки стають образними, наочними, цікавими, дозволяють розвивати уміння учнів працювати в парах і групах.

Ключові слова: інноваційні технології, Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, молодші школярі, пам'ять, уява.

Надія Войтова, вчитель вищої категорії, старший учитель, учитель-методист, Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа I-III ступенів №15 Хмельницької обл.

МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА КОМПЕТЕНТІСНИХ ЗАСАДАХ

У статті зацентовано увагу на тому, що спрямованість початкової освіти на формування в молодших школярів ключових та предметних, зокрема мовних, компетентностей передбачає зміни в підходах до організації навчальної діяльності учнів. Саме проведення компетентісно орієнтованого уроку української мови посилює соціальну спрямованість навчання учнів, практичну його значущість.

Ключові слова: ключові компетентності, мовленнєвий розвиток, соціальна спрямованість навчання, моделювання уроку.

Оксана Галайбіда, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

НАВЧАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ІНШОМОВНОЇ ВИМОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Для забезпечення успішної іншомовної комунікації важливими є навички правильної вимови, на формування яких необхідно звертати увагу з перших занять іноземної мови.

Тренування правильної вимови може бути на рівні окремих звуків, звукових кластерів, слів, словосполучень, смислових груп, речень і цілого тексту. Важливим є тренування правильного наголосу не тільки слів, але й мелодики, ритму речень. Ефективним засобом для досягнення цієї мети є застосування на уроках англійської мови джазових чантів (jazz chants).

Ключові слова: іншомовна комунікація, правильна вимова, мелодика, ритм, джазові чанти.

Тетяна Гаряча, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СИСТЕМА ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ І ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Наукова розвідка зумовлена посиленою увагою методистів і науковців до використання інтерактивних технологій на уроках української мови в початкових класах, мовленнєвою спрямованістю сучасних досліджень та пошуком ефективних шляхів для розвитку комунікативних умінь молодших школярів на уроках української мови в початкових класах, оскільки головною метою навчання учнів є спілкування. У статті здійснено теоретичний аналіз наукових джерел (психологічних, педагогічних, лінгвістичних, дидактичних) із досліджуваної проблеми. Проаналізовано стан роботи з впровадження інтерактивних технологій на уроках української мови в початкових класах. Розроблено систему інтерактивних вправ і завдань на уроках української мови в початкових класах для вивчення частин мови.

Ключові слова: інтерактивні технології, система вправ і завдань, мовленнєва спрямованість; частини мови; інноваційні методи роботи; комунікативна діяльність молодших школярів.

Наталія Гельмич, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Досліджено питання інформатизації початкової освіти; схарактеризовано сучасні інформаційно-комунікаційні технології як засіб розвитку зв'язного мовлення учнів другого класу на уроках літературного читання; змодельовано вправи й завдання з використанням мультимедійного обладнання.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійне обладнання, розвиток зв'язного мовлення, молодші школярі, урок літературного читання.

Ольга Гнатенко, кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЯ «ЦИФРОВОЇ ОПОВІДЬ» У РОЗВИТКУ МАТЕМАТИЧНОГО МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ

«Цифрова оповідь» передбачає використання комп'ютерних технологій, наприклад, текстових фрагментів, відео-, аудіоматеріалів, зображень тощо, у наративі найрізноманітнішого формату. Ця технологія є достатньо продуктивною для розвитку математичного мовлення молодших школярів, оскільки дає змогу сполучити різноманітність із її мовленнєвою презентацією. Особлива структурованість математичного мовлення потребує виховання умінь правильно і логічно розташувати компоненти висловлювання, що, у свою чергу, виховує загальні навички послідовного усного викладу.

Тому добір опорної наочності у «цифровій оповіді» дає учням змогу цікаво і продуктивно тренувати математичне мовлення.

Ключові слова: технологія «цифрової оповіді»; текстовий фрагмент; комп'ютерні технології; розвиток математичного мовлення; опорна наочність.

Інна Гречанюк, учитель-методист, учитель початкових класів, Кам'янець-Подільський НВК №14

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИЙОМІВ СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ МОВНИХ ПОНЯТЬ

Схема-модель функціонально-системного підходу – це візуальне уявлення основних компонентів системи та їх взаємозв'язків для комплексного вивчення будь-якого поняття. Послідовність формулювання визначення така: назва системи, надсистема, основна функція, підсистема, властивості й ознаки. Наприклад: система – прикметник, надсистема – самостійна частина мови, основна функція – називає ознаку предмета, підсистеми – якісні, відносні, присвійні, властивості – узгоджуються з іменником у роді, числі та відмінку, в реченні є означенням. Перевага системного підходу дає змогу не зазубрювати, а самостійно формулювати впорядковані визначення будь-яких мовних понять.

Ключові слова: функціонально-системний підхід, упорядковане мислення, мовні визначення, система, надсистема, підсистема.

Марія Гречанюк, учитель першої категорії, вчитель англійської мови, Кам'янець-Подільський НВК №14

ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ

Побудова логічно-наслідкових ланцюжків з можливими елементами історичного аналізу та прогнозування – це створення послідовностей розвитку певних понять, предметів. Такий вид узагальнення дає можливість створити цілісну світоглядну картину, дати поштовх до творчої фантазії. Наприклад: Past Simple (закінчення-ed, помічник – did) Present Simple (закінчення нульове, або-s, помічники do,does) Future Simple (закінчення нульове, помічник will). Таким чином учні розуміють, що парадигма часу супроводжується зміною закінчень дієслів, формами допоміжних слів для утворення заперечних та питальних речень, при цьому вони запам'ятовують це природньо, у взаємозв'язку та послідовності. Учні мають компактно цілісну картину про граматичні закономірності утворення основних часових форм.

Ключові слова: системне мислення, логічно-наслідковий ланцюжок, граматичні закономірності.

Ольга Добринчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ КОМІКСІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Розглянуто дидактичний потенціал коміксів при вивченні німецької мови у початковій школі. Продемонстровано досвід використання коміксів у навчальних підручниках з німецької мови у німецьких та українських виданнях. Закцентовано увагу на якісній новій подачі інформації через комікси, зокрема графічній та лінгвістичній. Наведені приклади роботи із коміксами на уроках німецької мови у початковій школі.

Ключові слова: комікс, дидактичний потенціал, образність, інформація, німецька мова.

Юлія Касій, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті висвітлено роль та ефективність проектної методики на уроці англійської мови в молодших класах; розкрито поняття проектної методики, розглянуто її класифікацію та охарактеризовано етапи роботи над проектом; представлено зразки проектного методу на уроці англійської мови у початковій школі.

Ключові слова: метод проектів, лексична компетентність, комунікативні вміння, молодші школярі, початкові класи, урок англійської мови.

Інна Кірик, учитель початкових класів, Кам'янська ЗОШ I-III ступенів Глибоцького р-ну Чернівецької обл.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті доведено, що використання комп'ютерних дидактичних засобів сприяє активізації мовлення молодших школярів, оскільки вони самостійно намагатимуться знайти необхідну відповідь, а методично правильно підібрані дидактичні засоби з комп'ютерною підтримкою та поєднанням педагогічної майстерності вчителя створює належне підґрунтя для оволодіння школярами матеріалом, сформують уміння правильно будувати зв'язні висловлення та виконувати інші види завдань. Здійснено аналіз навчальної електронної продукції, яку доцільно використовувати на уроках розвитку зв'язного мовлення в початковій школі, здійснено її групування.

Ключові слова: інформаційні технології, електронна продукція навчального призначення, мультимедійні технології, мультимедійна продукція.

Анастасія Колибаба, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Досліджено процес формування комунікативної культури учнів початкових класів засобами ігрових технологій на уроках української мови, розроблено систему ігрових вправ і завдань, спрямованих на розвиток комунікативної культури учнів 1-4 класів під час вивчення теми «Текст».

Ключові слова: ігрові технології, формування комунікативної культури, молодші школярі, урок української мови, початкові класи.

Галина Крупа, вчитель початкових класів, Борщівська ЗОШ I-III ступенів №1 Тернопільської обл.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Досліджено проблему мотивації навчання молодших школярів, зокрема в процесі вивчення української мови та запропоновано шляхи підвищення мотивації навчальної діяльності учнів початкових класів засобами інтерактивних технологій; розроблено інтерактивні вправи та завдання, які сприятимуть підвищенню ефективності навчання.

Ключові слова: мотивація, навчальна діяльність, інтерактивні технології, урок української мови, учні початкових класів

Інна Литвинюк, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ АУДІАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Досліджено особливості процесу формування аудіативної компетентності учнів початкових класів засобами ігрових технологій на уроках української мови, розроблено систему ігрових вправ і завдань, спрямованих на розвиток аудіативних умінь і навичок учнів 3-4 класів під час роботи з текстом.

Ключові слова: ігрові технології, формування аудіативної компетентності, аудіативні вміння та навички, молодші школярі, урок української мови.

Леся Меркотан, учитель англійської мови, Кам'янець-Подільська спеціалізована ЗОШ №5 з поглибленим вивченням інформатики

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті схарактеризовано поняття «хмарні технології», досліджено функціональні можливості веб-технологій у навчальному процесі. Закцентовано увагу на використанні хмарних технологій у проектуванні сучасного уроку англійської мови. Розглянуто особливості застосування веб-сервісів у навчанні англійської мови в початковій школі. Запропоновано приклади хмар слів для відпрацювання й закріплення іншомовного лексичного та граматичного матеріалу.

Ключові слова: хмарні технології, веб-сервіс, веб-технологія, інтерактивні завдання, інтерактивний дидактичний матеріал, хмара слів.

Юлія Наглюк, учитель англійської мови, Кам'янець-Подільська спеціалізована загальноосвітня школа №5 з поглибленим вивченням інформатики

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті акцентовано необхідність використання інноваційних технологій при сучасних стандартах навчання англійської мови у початковій школі. Схарактеризовано різновиди інтернет-ресурсів, які забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання іноземної мови відповідно до вікових особливостей та рівнів оволодіння лексичними навичками школярів. Мета роботи – підвищити результативність навчання та розвиток лексичних здібностей учнів на різних етапах вивчення англійської мови у початковій школі.

Ключові слова: інноваційні технології, інтернет-ресурси, сучасні стандарти, індивідуалізація, диференціація, вікові особливості.

Катерина Нечипорук, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті з'ясовано важливість проблеми формування орфографічної компетентності молодших школярів. Інтерактивні технології є засобом формування орфографічної

компетентності молодших школярів. Змодельовано систему вправ і завдань інтерактивного спрямування з метою формування орфографічної компетентності молодших школярів.

Ключові слова: інтерактивні технології, урок української мови, система вправ і завдань, орфографічна компетентність, початкові класи.

Тетяна Олинець, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті представлено дидактичну гру як важливу складову сучасного уроку, з'ясовано структуру навчально-ігрової діяльності та виділено структурні компоненти, встановлено її вплив на формування комунікативних, пізнавальних і творчих здібностей молодших школярів. Наведено приклади використання усних, письмових та рухливих ігор на уроках англійської мови в початковій школі.

Ключові слова: ігрові технології, лексична компетентність, комунікативні вміння, молодші школярі, початкові класи, урок англійської мови.

Тетяна Парасинчук, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЇ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ “ДІЄСЛОВО”

Досліджено проблему формування лексичної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови. Описано педагогічні технології збагачення словникового запасу молодших школярів у процесі засвоєння граматичних категорій дієслова, змодельовано вправи та завдання на вивчення теми “Дієслово” у 3-4 класах.

Ключові слова: педагогічні технології, лексична компетентність, збагачення словникового запасу, дієслово, урок української мови, початкові класи.

Аліна Рудько, вчитель початкових класів, Романковецька гімназія імені К.Ф. Поповича Сокирянського р-ну Чернівецької обл.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ Й РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Виховний та розвивальний характер навчально-пізнавальної діяльності на уроці поглиблюється за умови постійного включення учнів у ситуації, де вони повинні: доводити власну думку, наводити на її захист аргументи, докази, користуватись здобутими знаннями; ділитися своїми знаннями з іншими; допомагати товаришам, коли вони відчувають утруднення, пояснювати незрозуміле; спонукати до знаходження не одного рішення, а декількох самостійно зроблених; вільно вибирати завдання, переважно пошукового і творчого характеру; урізноманітнювати діяльність, включати в пізнання елементи праці, гри та спілкування; виконувати завдання-максимум, розраховане на читання додаткової літератури, першоджерел, на тривалі спостереження. Інноваційність як принцип педагогіки забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку та досягнення власної і суспільної мети

Ключові слова: навчання, інновація (інноваційні технології, ігрові технології, групові технології, технології розвивального навчання, комп'ютерні технології, технології формування творчої особистості), інтерактивний метод, молодші школярі, вчитель початкової школи.

Наталія Сеник, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СПЕЦИФІКА ВПРАВДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Виділено напрями наукового пошуку та критерії зв'язності висловлювань. Згідно з виділеними лінгвістичними особливостями, визначено, що зв'язність тексту реалізується через тема-рематичні зв'язки між реченнями та мовні засоби зв'язку. Визначено ознаки рівня зв'язності мовлення другокласників (наявність смислових та мовних засобів зв'язку між реченнями і відображення ланцюгового способу поєднання речень) та впорядковано систему вправ для діагностування рівня мовлення учнів.

Ключові слова: творче завдання, сформованість зв'язності, розповідь, усного висловлювання, емоційність висловлювання, наявність позамовних засобів зв'язності.

Наталія Столярська, вчитель початкових класів, Великозалисецький НВК Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.

ФОРМУВАННЯ СИНТАКСИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

У статті з'ясовано ступінь розробки досліджуваної проблеми в лінгво-методичній та психолого-педагогічній літературі; проаналізовано програму та підручник щодо вивчення теми «Речення» у 2 класі; обґрунтовано технології формування синтаксичних компетентностей молодших школярів під час вивчення теми «Речення» у 2 класі.

Ключові слова: синтаксис, синтаксичні компетентності, технології формування синтаксичних компетентностей, молодші школярі, урок української мови, текст.

Анастасія Трофименко, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сьогодні вивчення англійської мови в школі розглядається як «входження» в культурно-історичне середовище, яке забезпечує осягнення, світовідчуття, світорозуміння менталітету носіїв мови. Викладання англійської мови, а також її вивчення нерозривно пов'язані із зануренням учня в культуру країни мови, що вивчається.

При цьому іншомовна культура, будучи частиною загальної культури особистості, стає змістом іншомовної освіти. Автор статті представляє теоретичне обґрунтування проблеми формування іншомовної культури учнів початкових класів. Уточнено та доповнено поняття «формування іншомовної культури». У роботі охарактеризовано педагогічні технології формування іншомовної культури учнів початкових класів, виявлено педагогічні умови, форми, методи роботи з учнями в процесі викладання англійської мови.

Ключові слова: іншомовна культура, педагогічна технологія, англійська мова, міжкультурна комунікація.

Марія Турчинська, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЇ КОЛЕКТИВНО-ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТЕКСТОТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ

Досліджено проблему формування текстотворчої компетентності молодших школярів на уроках української мови, описано інтерактивні технології колективно-групового навчання як

засіб розвитку текстотворчих умінь і навичок, розроблено вправи та завдання для навчання учнів 3-4 класів аналізувати й конструювати тексти різних типів і стилів.

Ключові слова: інтерактивні технології колективно-групового навчання, формування текстотворчої компетентності, текстотворчі вміння та навички, молодші школярі, урок української мови.

Валерія Устименко, викладач, Криворізький державний педагогічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МОВНОЇ ОСВІТИ В КАНАДІ

У статті розглядається новий погляд на освітні стратегії Канади, що направлені на розвиток особливих компетенцій учнів; узагальнено провідні тенденції у практиці викладання іноземних мов. Особлива увага приділяється міжкультурній компетенції. Спираючись на дослідження провідних канадських науковців, спрогнозовано розвиток мовної ситуації у Канаді до 2036 р.

Ключові слова: Канада, міжкультурна компетенція, друга мова, іноземна мова, інформаційні технології.

Вікторія Федорчук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗ'ЯЗАННЯ ВІНАХІДНИЦЬКИХ ЗАДАЧ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ПІД ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті охарактеризовано суть, актуальність, мету та роль технологій роз'ясування вінахідницьких задач у навчанні дітей молодшого шкільного віку. Описано окремі технології, спрямовані на розвиток творчості дітей, а також наведено приклади доцільного застосування технологій «добре-погано», «метод фокальних об'єктів», «кола по воді» та інших під час вивчення рідної мови в початковій школі.

Ключові слова: технологія, ГРВЗ, творчість, українська мова.

Наталія Циганко, вчитель вищої категорії, вчитель-методист, учитель початкових класів, НВК №14 у складі спеціалізованої загальноосвітньої школи I ступеня з поглибленим вивченням англійської мови та гімназії

ІННОВАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті розглянуто питання інформатизації початкової освіти, навчально-виховної діяльності вчителя початкових класів засобами інноваційно-комунікативних технологій, що допоможуть зробити процес навчання цікавим, різноманітним, ефективним. Висвітлюється ефективність застосування ІКТ в організації навчальної діяльності за вимогами сучасності, які сприятимуть формуванню стійких умінь і навичок з української мови та літературного читання, різнобічному розвитку учнівської особистості.

Ключові слова: інноваційно-комунікативні технології навчання (ІКТ), педагогічні технології, нестандартні уроки української мови та літературного читання, розвиток критичного мислення, джерела патріотичного виховання молодших школярів.

Вероніка Чухась, магістр I курсу спеціальності Початкова освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЛЕКСИКОЛОГІЇ

Висвітлено особливості використання технологій розвитку критичного мислення молодших школярів під час вивчення елементів лексикології на уроках української мови.

Розкрито етапи процесу формування критичного мислення та змодельовано вправи з логічним навантаженням для засвоєння багатозначності слів, синонімів, омонімів та антонімів.

Ключові слова: критичне мислення, технології розвитку критичного мислення, вправи з логічним навантаженням, лексикологія, молодший школяр, урок української мови.

Ольга Шех, учитель англійської мови вищої категорії, Кам'янець-Подільська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням інформатики

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Є багато способів зацікавити учнів своїм предметом, зробити уроки такими, щоб діти з нетерпінням чекали на них та готувалися до зустрічі з вами. У статті розглядаються деякі з них, а саме: нестандартні форми уроків (дослідницький урок, інтегрований урок, урок-мандрівка, урок-казка), гра як один з прийомів активізації пізнавальної діяльності учнів (фонетичні, лексичні, граматичні ігри, ігри, що сприяють розвитку мовленнєвих навичок та ігри для розвитку аудіювання). Вони сприяють підвищенню загальної обізнаності та освіченості дітей, поглибленню знань з предмета, підвищенню кругозору учнів, перевірці їх знань у ігровій та захоплюючій формі, зняттю втоми учнів.

Ключові слова: активізувати роботу учнів, зацікавити, пошук нових технологій, нестандартні форми уроків, гра.

Світлана Яцина, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри початкової освіти, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОСНОВИ СЛОВА І ЗАКІНЧЕННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті розглянуто актуальні аспекти вивчення морфемної будови слова в початковій школі в системі розвивального навчання. Представлено погляди науковців з окресленої теми. Визначено основні труднощі, що виникають в учнів під час засвоєння теми «Будова слова» та запропоновано шляхи їх подолання. Узагальнено способи розвивального навчання, згідно з передбаченими програмою вимогами з української мови для 1-4 класів. Запропоновано методичні рекомендації щодо вивчення основи слова і закінчення з використанням інноваційних методів навчання.

Ключові слова: компетенції, учитель початкової школи, молодші школярі, словотвір, будова слова, морфема, інноваційні методи навчання, інтерактивна технологія.

СЕКЦІЯ 4

ФОРМУВАННЯ ТА ПРОПЕДЕВТИКА ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Галина Беженар, учитель початкових класів, Романковецька гімназія ім. К. Ф. Поповича Сокирянського р-ну Чернівецької обл.

МОВНІ РОЗМИНКИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Зосереджено увагу на формуванні позитивних мовленнєвих вмінь і навичок. Мовленнєва діяльність покликана забезпечити виконання пізнавальної і комунікативної функції, яка здійснюється через сприйняття й розуміння усної та писемної інформації. На уроках мови та читання мають бути забезпечені всі види та форми мовленнєвої діяльності. Висвітлено роль

інтерактивних та дидактичних вправ у розвитку вмінь розмовляти українською мовою, навичок свідомого читання, активізації й поповнення лексичного запасу творчої особистості.

Ключові слова: інтерактивні вправи, складові таблиці, піраміди слів, робота з прислів'ями, таблиця «Шульте», дидактичні вправи, робота в групах, відредагування.

Алла Варгата, вчитель початкових класів, Хмельницький навчально-виховний комплекс №4 ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розкрито особливості проектної діяльності молодших школярів, основні етапи роботи над проектом, наведено специфіку здійснення учнями проектів «Квіти – символи» та «Калина – символ України». В процесі підготовки до здійснення проектів учні багато читали, здійснювали літературний аналіз творів, завдяки чому дізнавалися про символи України, проявляли творчі здібності шляхом складання віршів, загадок, прислів'їв, опису калини, малювання малюнків, працювали в групах, парах, колективно.

Зроблено висновок, що використання сучасних інтерактивних, зокрема проектних технологій на уроках літературного читання забезпечує формування екологічної компетентності молодших школярів, дає можливість на творче самовираження кожного учня в різних життєвих ситуаціях.

Ключові слова: інтерактивні технології, бережливе ставлення до природи, розвиток зв'язного мовлення.

Галина Ватаманюк, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ГОТОВНОСТІ ДО САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті визначено поняття «інтерес», «читацький інтерес дошкільника», подано характеристики якісних ознак читацького інтересу учнів початкової школи; окреслено змістові компоненти пропедевтики читацької діяльності в дошкільному віці; описано етапи пробудження читацького інтересу в учнів початкової школи (підготовчий, початковий, основний) та зміст роботи на кожному з них; з'ясовано роль набутих знань, умінь і навичок у закладі дошкільної освіти в становленні «талановитого» читача.

Ключові слова: інтерес, читацький інтерес, старші дошкільники, учні початкової школи, пропедевтика читацької діяльності, самостійне читання.

Ірина Газіна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПЕРШОМУ КЛАСІ

Закцентовано увагу на значимості використання різноманітних літературних засобів (казки, вірші, прислів'я, приказки) на уроках математики в першому класі. Розглянуто різноманітні методичні підходи; розкрито методичні аспекти організації уроків з використанням літературних засобів. Зокрема, звертається увага на особливості застосування казкового сюжету на окремих етапах уроку; використання семантичних позначень героїв казок; розв'язування задач-казок, задач-віршів із казковим сюжетом, задач-анімації; використання літературних засобів для реалізації стимулювальної, розвивальної й

адаптувальної функції у навчанні першокласників; інтеграцію художнього слова та математичного змісту.

Ключові слова: літературні засоби, задачі-казки, задачі-вірші із казковим сюжетом, задачі-анімації, кількісні, просторові, функціональні залежності між числами, величинами, геометричними фігурами, молодші школярі, урок математики, інтеграція.

Тетяна Джурбій, кандидат філологічних наук, ст. викладач кафедри історії української літератури та компаративістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Основна увага зосереджена на проблемі художнього читання літератури рідного краю у початковій школі. Окреслено основні форми та прийоми роботи з молодшими школярами для ефективного засвоєння та сприймання вище окресленого матеріалу. Наведено ряд прикладів художніх текстів краєзнавчого характеру, які доцільно було б використовувати у молодшій школі.

Ключові слова: літературне краєзнавство, початкова школа, метод, література Поділля.

Олеся Маргіна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

У статті описано методику розвитку образного мовлення молодших школярів на уроках читання. Вибір образних засобів мови, рекомендованих для роботи з молодшими школярами, продиктований орієнтацією на програму з літературного читання й української мови та психологічних особливостей розвитку мислення і мовлення учнів початкових класів.

Ключові слова: мовлення, образне мовлення, літературне читання, мовні засоби, мовленнєва ситуація, мовленнєва діяльність, активний словник, культура мовлення, образність, змістовність, логічність, нормативність, доцільність, розвиток мовлення, текст.

Марина Мелекесцева, вчитель початкових класів, Кам'янець-Подільський НВК №8

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Досліджено проблему змісту й методів формування читацької компетентності учнів початкових класів, схарактеризовано інтерактивні технології як ефективний засіб розвитку читацької компетентності першокласників, змодельовано інтерактивні вправи й завдання для роботи з художнім текстом.

Ключові слова: читацька компетентність, читацька діяльність, художній текст, інтерактивні технології, першокласники.

Галина Насмінчук, кандидат філологічних наук, професор кафедри історії української літератури та компаративістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ

Стаття присвячена питанню організації пізнавальної діяльності учнів за допомогою інформаційних навчальних технологій. Розкрито переваги комп'ютерного

засобу навчання, який дає змогу доповнити й унаочнити слово вчителя. Головна увага звертається на метод пошуку додаткової інформації (музичне та фотооформлення, історичний та біографічний коментар).

Ключові слова: комп'ютерні технології, мультимедіа, інтерактивні презентації, пошуковий ресурс.

Людмила Починок, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри історії української літератури та компаративістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ МАЛИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ У ПЛОЩИНІ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Коло дитячого читання охоплює цілий ряд жанрів різних літературних родів. Серед найбільш вживаних у межах початкової ланки освіти – твори малих фольклорних жанрів, що охоплюють такі жанри, як скоромовки, лічилки, заклички, дражнилки, мирилки, загадки, прислів'я, приказки. Згадані жанри мають доволі широкий функціональний спектр у площині інтелектуального та морального формування молодших школярів.

Ключові слова: коло дитячого читання, малі фольклорні жанри, скоромовки, лічилки, заклички, загадки, прислів'я, приказки.

Любов Райська, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мов і методики їх викладання, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Наталія Янко, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мов і методики їх викладання, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У МОВНІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розкривається сутність компетентісного підходу до вивчення порівняльних конструкцій у мовній освіті майбутніх учителів початкової школи. Акцентується увага на важливості синтаксичної компетентності у реалізації комунікативного аспекту вивчення сучасної української мови на факультеті початкового навчання. Розглядаються критерії розмежування власне порівнянь, порівняльних зворотів і неповних підрядних порівняльних речень, їх функції в мовленні. Аналізуються складні питання пунктуації в порівняльних структурах.

Ключові слова: компетентісний підхід, синтаксична компетентність, порівняльна конструкція, порівняння, порівняльний зворот, підрядне порівняльне речення, критерії розмежування, потенційна предикативність.

Олег Рарицький, доктор філологічних наук, доцент, професор, завідувач кафедри історії української літератури та компаративістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ ПИСЬМЕННИЦЬКОГО ЕПІСТОЛЯРІЮ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ ВПОДОБАНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті увага акцентується на можливостях використання письменницького епістолярію на уроках читання в молодшій ланці загальноосвітньої школи. Йдеться про психологічні впливи листів на свідомість школяра, що прояснює розуміння ним літературного твору, збагачує мислення і допомагає декодувати авторський задум.

Епістолярій постає ключем до засвоєння біографії письменника і належного сприймання твору, що рекомендується програмою до вивчення.

Ключові слова: епістолярій, біографія, текст, рецепція, канон, читацькі вподобання.

Іванна Сагайдак, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ НАД РОЗВИТКОМ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ З КЛАСУ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Стаття присвячена висвітленню питання про методичний аспект роботи над розвитком усного мовлення молодших школярів на уроках літературного читання у 3 класі. Проаналізовано питання мовленнєвої діяльності молодших школярів у психолого-педагогічному аспекті. Здійснено аналіз навчальної програми для початкових класів та підручника з читання для 3 класу, а також описано результати експериментального дослідження.

Ключові слова: розвиток усного мовлення; уроки літературного читання; інноваційні методи роботи; мовленнєва діяльність молодших школярів.

Майя Стоцька, вчитель початкових класів, учитель вищої категорії, вчитель-методист, Кам'янець-Подільський НВК №9 імені А.М.Трояна

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА ПРОПЕДЕВТИКА ЯК ОСНОВА ЛІТЕРАТУРНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань: формування в учнів в процесі гри знань про літературознавчі поняття, а саме: тема, ідея, герой, мова, діалог, монолог, літературний портрет, автор, жанр художнього твору; поєднання ігрових форм навчання з деякими формами проблемного навчання, використовуючи спеціально розроблені для цього ігри, евристичні бесіди; формування комунікативних умінь; соціально-культурний розвиток особистості; формування вміння вчитися; формування завдань, направлених на вміння висловлювати власну думку.

Ключові слова: комунікативна компетентність, проблемне навчання, евристичні бесіди, тема, ідея, герой, мова, діалог, монолог, літературний портрет, автор, жанр художнього твору, спілкування, розвиток особистості.

Олеся Федорова, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ШЛЯХИ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЧИТАЦЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ

У статті автор порушує актуальне питання початкової освіти – формування читацької самостійності учнів. Доведено значимість читацької активності учнів початкових класів для їх успішного навчання, виховання та загального розвитку. Окреслено основні принципи успішної роботи вчителя в даному напрямі. Запропоновано ряд інноваційних форм класної, домашньої та позакласної роботи учнів початкових класів, що формують їх читацьку самостійність. Форми роботи згруповано відповідно до вікових особливостей учнів. Висунуто пропозиції щодо залучення батьків та родини до процесу формування читацької самостійності учнів.

Ключові слова: читацька самостійність, читацька активність, початкова освіта, інноваційні форми навчання, вікові особливості учнів.

Людмила Фоторяк, вчитель початкових класів, вчитель вищої категорії, вчитель-методист, Кам'янець-Подільський навчально-виховний комплекс №14 у складі спеціалізованої загальноосвітньої школи I ступеня з поглибленим вивченням англійської мови та гімназії

ІНТЕГРАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ

У статті зацентровано увагу на технології інтегративно-діяльнісного методу, що являє собою систему, яка забезпечує становлення творчої особистості, її інтелектуальний розвиток через різноманітні форми творчого співробітництва педагога та учнів; інноваційні технології, що сприяють самоорганізації та самовизначенню молодшого школяра; методи, які дають змогу забезпечити виховання людини, що володіє цілісним мисленням і готовністю до самореалізації у дорослому житті.

Ключові слова: уроки літературного читання, різновиди вправ, інтегративно-діяльнісні методи, читацька компетенція, креативне мислення, молодші школярі, творча особистість.

Людмила Цуркан, учитель початкових класів, Романковецька гімназія ім. К. Ф. Поповича Сокирянського р-ну Чернівецької обл.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЗОРОВИХ І СЛУХОВИХ ДИКАНТІВ

Зосереджено увагу на використанні зорових і слухових диктантів для формування навичок читання, стійкої уваги, розвитку орфографічних навичок, зв'язного мовлення, розширення обсягу оперативної пам'яті, збагачення словникового запасу молодших школярів. Висвітлено систему чергування диктантів для вироблення навички осмисленого та швидкого сприйняття навчального матеріалу, тренування кута зору. Розроблено тексти для зорових і слухових диктантів за творами В. О. Сухомлинського, що дають змогу вчити любові та інтересу до слова, доброзичливості, поваги до старших.

Ключові слова: навички читання, мовленнєві здібності, тренувальні вправи, експозиція речення, оперативна пам'ять, словниковий запас, молодші школярі, тексти, урок української мови.

Галина Шкварок, учитель початкових класів, Борщівська ЗОШ I-III ступенів №1 Тернопільської обл.

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Досліджено проблему формування читацької компетентності та вдосконалення читацьких навичок молодших школярів шляхом використання сучасних педагогічних технологій в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Змодельовано інтерактивні й ігрові завдання для роботи з художнім текстом на уроках літературного читання.

Ключові слова: сучасні педагогічні технології, формування читацької компетентності, читацькі навички, урок літературного читання, учні початкових класів.

СЕКЦІЯ 5

НЕПЕРЕРВНА МОВНА ОСВІТА В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Олена Барановська, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, відділ дидактики, Інститут педагогіки НАПН України

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗА ФІЛОЛОГІЧНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Статтю присвячено аналізу теоретичних передумов проектування педагогічних технологій в умовах профільного навчання за філологічним спрямуванням у закладах загальної середньої освіти. Наводяться основні визначення ключових понять, аналізується напрацьований досвід з питання.

Ключові слова: заклади загальної середньої освіти, профільне навчання, педагогічні технології, педагогічні технології за філологічним спрямуванням.

Інна Беркешук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СЛОВОТВІРНИМИ ЗАСОБАМИ

Закцентовано увагу на формуванні умінь ефективно спілкуватися в повсякденному житті; умінь правильно будувати словотвірні ланцюжки та створювати словотвірні типи; здійснювати словотвірний аналіз тексту на уроках української мови та літературного читання. Схарактеризовано систему вправ і завдань із метою формування в учнів комунікативних компетентностей.

Ключові слова: спілкування, комунікативна компетентність, словотвірні засоби, морфеми, словотвірний ланцюжок, словотвірний тип.

Наталія Бондар, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

У статті зроблено висновок, що потреба туристичної галузі в творчій особистості, компетентному фахівцеві, що вільно володіє іноземними мовами, є надзвичайно високою, тому основним завданням туристської освіти є формування вміння майбутніх фахівців здійснювати міжкультурну комунікацію з представниками інших народів і націй засобами інтерактивного навчання.

Ключові слова: фахівці сфери туризму, іноземна мова професійного спрямування, іншомовна компетентність, інтерактивне навчання, ділова гра, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційна освіта.

Оксана Вашак, кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті розглядається проблема підвищення рівня мовлення студентів. Наголошується на важливості створення правильного мовленнєвого середовища через різноманітні дидактичні засоби. Особлива увага приділена значенню сучасних новітніх інформаційно-комунікативних технологій, які можна використовувати у навчально-виховному процесі для

формування мовленнєвої компетенції майбутніх педагогів. Дається характеристика різним формам роботи зі студентами з метою підвищення їх рівня культури спілкування.

Ключові слова: мовлення, мовленнєва компетенція, мовленнєве середовище, майбутні педагоги, дидактичні засоби.

Наталія Войнаровська, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету
Ірина Ткачук, асистент, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Дослідження присвячене питанням викладання німецької мови як другої іноземної мови для студентів немовних спеціальностей. Проаналізовано два можливих напрями опанування другої іноземної мови, а саме: інтерференція та перенесення. Розглянуто явище інтерференції з лінгвістичної та психологічної точок зору. Досліджено випадки позитивного перенесення, або трансференції, які є результатом впливу рідної мови та першої іноземної мови. У роботі доведено, що позитивна трансференція може бути здійснена на чотирьох рівнях: на рівні розумово-розмовної діяльності, на рівні мови, на рівні навчальних вмінь та на соціокультурному рівні. З'ясовано фактори, які визначають ступінь задіяння рідної та першої іноземної мов у процесі засвоєння другої іноземної мови, такі як неперервний зв'язок між мовами, розумовим процесом та навколишньою дійсністю; володіння студентами вміннями та навичками мовоутворення; співвідношення мовних компонентів. Запропоновано зразки практичних завдань для викладання граматики другої іноземної мови.

Ключові слова: друга іноземна мова, міжмовна інтерференція, позитивне перенесення, мовні універсалиї, лінгвістична компетенція, навички мовоутворення, мова-домінант, оволодіння мовою, розумово-розмовна діяльність.

Людмила Громик, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПОВІСТІ Є. ГУЦАЛА «САЙЙОРА»)

У статті розглядається питання сучасних підходів до вивчення літератури в школі та психолого-педагогічних умов формування читачьких компетенцій на уроках позакласного читання. На прикладі вивчення повісті Є. Гуцала «Саййора» пропонуються методи та прийоми, моделюються навчальні ситуації, спрямовані на формування читачьких компетенцій, активізацію творчої уяви й підвищення читачького інтересу учнів.

Ключові слова: читання, читачькі компетенції, урок позакласного читання, навчальна ситуація, читачький інтерес, творча уява.

Ірина Насмінчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МЕДІАОСВІТА ШКОЛЯРІВ ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті з'ясовуються методи і прийоми шкільної медіаосвіти. Особлива увага приділена перспективі впровадження медіаосвітніх технологій і розвитку відповідних умінь та навичок у школярів.

Ключові слова: медіаосвіта, сучасні технології, інформаційна безпека, інформаційний суверенітет, медіакомпетентність.

Олена Олійник, асистент кафедри теорії та методик дошкільної і початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРИНЦИПИ НАСТУПНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВНОСТІ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Процес організації у дошкільному закладі художньо-мовленнєвої творчості є важливим аспектом діяльності. Всі без винятку прояви художньої, ігрової та пізнавальної діяльності дітей об'єднують словесна творчість. Розвиток креативності – один з найдоступніших шляхів для того, щоб малюк, пізнаючи світ, зміг ствердити себе як особистість. Креативність виявляється у різних видах діяльності, у тому числі художній і мовленнєвій.

Сучасне сьогодні все частіше піднімає питання про те, що необхідно використовувати всі наявні педагогічні ресурси для ефективного розвитку дитини. Художньо-мовленнєвий розвиток дітей відбувається у процесі організації театралізованої ігрової діяльності. Театралізована діяльність є джерелом розвитку відчуттів, глибоких переживань дитини, розвиває емоційну сферу дитини, природньо збагачує мовленнєвий розвиток дошкільника.

Ключові слова: базові характеристики, наступність, мовленнєва творчість, мовленнєва компетенція, театралізована діяльність, емоційний досвід.

Олена Пасічник, кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницький національний університет

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Стаття присвячена процесу гейміфікації як перспективному інноваційному засобу підвищення іноземної компетентності студентів ВНЗ під час дистанційної, самостійної, а також аудиторної роботи. Автор розглядає можливості інтеграції різноманітних освітніх платформ у навчальний процес з метою створення на їх основі інтерактивних професійно орієнтованих ігор, квестів та вікторин.

Ключові слова: гейміфікація, гра, іноземна мова, інтерактивність.

Леся Поперечна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри української мови та літератури, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

СИСТЕМА ТРЕНУВАЛЬНИХ ВПРАВ ЩОДО ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ СИНОНІМАМИ

Обґрунтовано доцільність й ефективність вивчення синонімів як засобу увиразнення мовлення школярів. Розроблено систему вправ, яка сприяла б збагаченню словникового запасу школярів синонімами і формуванню вмінь свідомо і правильно вживати їх у власному мовленні, адже мовлення – основа і результат розумової діяльності, найважливіший засіб комунікації, вираження української ментальності.

Ключові слова: мовлення, лексикон, синоніми, синонімічні ряди, мовленнєво-творчі вправи.

Людмила Поплавська, асистент кафедри української мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ДЕМІНУТИВИ ТА АУГМЕНТАТИВИ ЯК НОСІЇ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ “СОФІЯ” ЛЕСІ РОМАНЧУК)

У статті досліджуємо функціонування демінутивів та аугментативів у художньому тексті, з'ясуємо значення позитивної суб'єктивної оцінки демінутивів та негативної суб'єктивної оцінки (як засіб іронії, фамільярності, зневаги), виділяємо найбільш продуктивні засоби

творення демінутивних та аугментативних іменникових форм, визначасмо їх емоційно-оцінний потенціал у конкретному текстовому полі.

Ключові слова: демінутиви, аугментативи, суб'єктивна оцінка, зменшувальний, збільшувальний.

Олена Скурідіна, вчитель 1 категорії, гімназії № 8, м. Одеса

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЯК ШЛЯХ ДО УСПІШНОГО ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

У статті розглядається найбільш актуальні в сучасній школі методи активізації пізнавальної діяльності, орієнтовані на сучасну шкільну молодь, їх інтереси і захоплення. Зокрема досліджується питання ефективності використання інтерактивних методів, які залежать від мети, мотивів та завдань на уроках англійської мови, акцентується увага на проблеми, які можуть виникнути під час використання інтерактивних технологій.

Ключові слова: англійська мова, освітній процес, інтерактивне навчання, інтерактивні методи, прийоми, технології, форми, комунікативна компетенція, взаємодія учнів та вчителя, етапи уроку, партнерство.

Дарія Хохель, кандидат філологічних наук, викладач кафедри англійської мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Сергій Гнатенко, студент фізико-математичного факультету, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ІТ-ТЕРМІНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Сучасне професійне англomовне спілкування вимагає володіння термінологією, пов'язаною із комп'ютерними технологіями та основами програмування. Вивчення такої спеціалізованої лексики доцільне під час оволодіння учнями відповідними поняттями та навичками на уроках інформатики в школі, оскільки у цьому випадку кожен термін вивчається у відповідному контексті та пов'язаний із актуальними практичними діями учнів, що сприяє глибокому усвідомленню іншомовної лексики. Включення таких елементів мовних навичок, а також інформатики сприяє розширенню кругозору учнів, удосконаленню їх мовних навичок, а також каталізує їх долучення до міжнародної спільноти ІТ-освіти, де спілкування відбувається англійською мовою.

Ключові слова: ІТ-термінологія, спеціальна лексика, вивчення, урок інформатики, комп'ютерні технології.

Олена Шмирко, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри німецької мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

НЕПЕРЕРВНА МОВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЦІЛІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Розглянуто поняття неперервності мовної освіти по відношенню до етапу навчання майбутнього вчителя іноземної мови у ВНЗ. Наголошено, що цільовою орієнтацією неперервної освіти є процес цілісного розвитку особистості, спрямований на неперервний професійно-особистісний розвиток, збагачення її творчого потенціалу. Зазначено, що процес досконалого оволодіння мовою (навіть рідною) є довготривалим і принципово незавершеним, оскільки мова знаходиться у постійному розвитку. Тому займатися мовою, навчати мові, особливо іноземній, означає постійно удосконалювати свою мовленнєву компетенцію, що є

складним поступовим процесом, що потребує постійної практики, особливо за умов відсутності відповідного мовного середовища.

Ключові слова: неперервна мовна освіта, майбутні вчителі іноземної мови, мовленнєва компетенція, цілісний розвиток особистості, неперервний професійно-особистісний розвиток.

СЕКЦІЯ 6 **ФАХОВА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** **МОВНОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Валентина Вітюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ПРОФЕСІЙНА ЛІНГВІСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ **МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Закцентовано увагу на формуванні в майбутніх учителів початкової школи умінь успішно спілкуватися державною мовою, вільно та лінгвістично витончено володіти українською мовою. Висвітлено поняття «професійна лінгвістична компетентність», чітко розмежовано сутність термінів «компетенція» і «компетентність», «лінгвістична компетенція» і «лінгвістична компетентність». Проаналізовано причини недостатнього рівня шкільної мовної підготовки, визначено умови успішного формування професійної лінгвістичної компетентності у студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Ключові слова: професійна лінгвістична компетентність, компетенція, компетентність, лінгвістична компетенція, лінгвістична компетентність.

Тетяна Ішук, викладач-методист кафедри психології, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ **ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ** **ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Проаналізовано проблему професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти до педагогічної діяльності. Навчальну діяльність у вищих сферах характеризуємо як умову оптимізації суб'єкт-суб'єктних взаємин, як сукупність скоординованих дій та заходів, спрямованих на досягнення мети. Розкрито, що професійна підготовка майбутніх учителів обумовлює більш високу позитивну як внутрішню, так і зовнішню мотивацію, високий рівень відповідальності, наявність зворотного зв'язку. Досліджено вплив стимулювання, перенесення, позитивного підкріплення та самопідкріплення як психологічних чинників формування позитивної мотивації професійного становлення студентів-першокурсників.

Ключові слова: студент, професійне становлення, мотив, мотивація.

Оксана Ключко, вчитель початкових класів, Глибочецька ЗОШ І-ІІІ ступенів Борщівського р-ну Тернопільської обл.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ **НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ**

В умовах європейського розвитку країни, швидкого розвитку соціально-економічної сфери та інноваційних технологій, актуальним стає модернізація сучасних методів організації освітнього процесу в початковій школі. В умовах посилення конкурентної боротьби на ринку праці саме від

професійної компетентності вчителя в багатьох випадках залежить формування та розвиток ключових елементів компетентностей учнів. Саме тому вдосконалення ступеня професійної компетентності вчителів – один із основних напрямів реформування сучасної системи освіти. Особливо важливо набуття професійної компетентності для вчителів мовно-літературної освітньої галузі.

Ключові слова: професійна компетентність; мовленнєва спрямованість; інноваційні методи роботи; уроки навчання грамоти; вчитель початкової школи.

Наталія Майєр, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій, Київський національний лінгвістичний університет

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР

У статті розкрито особливості використання проектних технологій у професійно-методичній підготовці в межах вибіркових дисциплін навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю 035 Філологія першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів, які отримують кваліфікацію викладача іноземних мов і культур.

Ключові слова: іноземна мова, майбутній викладач, методична підготовка, методична компетентність, проектні технології.

Людмила Марчук, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті схарактеризовано сучасні підходи до проблеми запровадження особистісно орієнтованої системи освіти в Україні, зокрема формування комунікативної компетенції майбутніх учителів початкових класів у процесі їх лінгвістичної підготовки. Визначено місце комунікативної компетенції у структурі професійно-педагогічної компетентності вчителя початкових класів, розглянуто її складники.

Ключові слова: компетентнісний підхід у навчанні, професійно-педагогічна компетентність учителя, комунікативна компетенція, комунікативна компетентність учителя початкових класів, лінгвістична підготовка майбутніх учителів початкових класів.

Ірина Пінчук, кандидат педагогічних наук, в.о. доцента кафедри теорії і методики початкової освіти, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ Й МОВЛЕННЄВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Акцентується увага на особливостях процесу інтегрування методичної й мовленнєвої підготовки майбутніх учителів англійської мови початкової школи; проаналізовано сучасні технології навчання й розвитку вмінь студентів формувати англомовну компетентність учнів початкових класів; описано вправи та завдання, що сприяють розвитку методичної компетентності майбутніх учителів англійської мови початкової школи.

Ключові слова: майбутні вчителі англійської мови початкової школи, молодші школярі, інтеграція, методична підготовка, мовленнєва підготовка.

Анжеліка Попович, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ПОНЯТЬ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Успішність навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти можлива за умов створення цілісної методичної системи формування знань, умінь і навичок. Відтак важливим є аналіз проблем засвоєння майбутніми вчителями-словесниками стилістичних понять. Аналіз і синтез наукових джерел та досвід науково-педагогічної роботи переконує в доцільності таких етапів формування понять зі стилістики української мови, як настановно-мотиваційний, перцепційний, когнітивно-інформаційний, діяльнісний, креативний, професійно зорієнтований, рефлексійний.

Ключові слова: стилістика української мови, формування стилістичних понять, учитель української мови і літератури, заклади вищої освіти, методична система, етапи формування понять.

Антоніна Уманець, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

КОМПЕТЕНТІСНИЙ РІВЕНЬ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО РОБОТИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Закцентовано увагу на компетентісній основі конструювання знаннєво-орієнтувальної парадигми підготовки фахівців з іноземних мов до роботи в початкових класах, що передбачає формування цілісної системи інтегрованих знань та умінь для виконання діяльності у певних професійних, соціально-особистісних, науково-дослідних сферах. Зроблено висновки щодо індикаторів закріплення репрезентативності якісно зростаючої успішності майбутніх фахівців в умовах модернізації вищої освіти.

Ключові слова: компетентісний рівень, фахівці з іноземних мов, початкові класи, знаннєво-орієнтувальна парадигма, культурно-компетентісна парадигма.

Марія Чабайовська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та методики навчання факультету педагогіки і психології, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО НАВЧАННЯ ПИСЬМА

Розкрито вимоги, які ставляться до підготовки педагогічних кадрів в умовах інтеграції України в європейський та світовий освітній простір. На основі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури констатується, що проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання письма досі не була предметом спеціального дослідження у вітчизняній лінгводидактиці. Визначено компетентісний підхід одним з головних напрямів підвищення якості професійної освіти в Україні.

Ключові слова: інтеграція, європейський та світовий освітній простір, якість освіти, професійна підготовка, майбутні вчителі початкової ланки освіти, навчання письма, компетентісний підхід.

Наталія Шеремета, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРОГРАМУВАННЯ МОВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

У доповіді заналізовано різноаспектні підходи до поглиблення мовопізнання й витончення досконалості фахового мовокористування студентів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література), удосконалення й систематизації мовної освіти майбутніх учителів української мови,

формування здатності використовувати мову у фаховому мовленні та повсякденній мовній практиці, вироблення у студентів стійкої мовнокомунікативної компетенції, виховання усвідомленої висококультурної національно-мовної особистості педагога. Доведено, що інтелект учителя і щоденна самоосвіта сприятиме формуванню професійно орієнтованої компетенції комунікування, розвитку критичного, творчого мислення та збагачення індивідуальної мовної пам'яті студента.

Ключові слова: культура мови, національно-мовна особистість, мовна компетенція, мовленнєво-мовна креативність, мовленнєвий етикет.

СЕКЦІЯ 7

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Олена Аліксічук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ БІНАРНИХ УРОКІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена проблемі впровадження активних форм організації навчального процесу на уроках музичного мистецтва. Описано організаційно-методичні особливості проведення бінарних уроків музичного мистецтва. Розглянуто принцип самоосвіти, який сприяє розвитку навичок навчально-виховної роботи на основі комплексного засвоєння предметів гуманітарного циклу а також розширенню світогляду учнів.

Ключові слова: нестандартні уроки, бінарні уроки, навчальний процес, музичне мистецтво, самоосвіта, активізація педагогічного процесу, реалізація міжпредметних зв'язків.

Сергій Бабюк, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СЛОВЕСНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Закцентовано увагу на значенні та методиці використання словесних методів у навчанні фізичних вправ молодших школярів. За допомогою словесних методів учитель фізичної культури повідомляє завдання і створює правильне уявлення учнів про техніку виконання вправи, активізує пізнавальну діяльність, регулює поведінку і емоційний стан учнів. Зазначено, що залежно від різноманітних функцій слова на уроках фізичної культури використовують розповідь, опис, пояснення. На різних етапах формування рухової навички ефективними будуть супровідні пояснення, інструкції і вказівки, бесіда-розбір, словесні оцінки.

Ключові слова: словесні методи, словесна оцінка, рухові навички, урок фізичної культури.

Вікторія Балакірєва, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогічних технологій початкової освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

КОМПОНЕНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті за результатами аналізу наукових джерел обґрунтовано компоненти підготовки майбутніх учителів до організації трудового навчання учнів в освітньому процесі початкової школи; обрано методики для визначення наявності показників та для вимірювання ступеня

їхнього прояву; розроблено комплекс критеріїв оцінювання ефективності підготовки майбутніх учителів до організації трудового навчання учнів в освітньому процесі початкової школи.

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів, трудове навчання, молодші школярі.

Тетяна Борисова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПОСТАНОВКА ТЕАТРАЛЬНОГО СПЕКТАКЛЮ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У дослідженні актуалізуються питання застосування театральних засобів у розвитку комунікативної компетентності молодших школярів. Розкриваються механізми формування у дітей навичок формулювання і донесення до аудиторії власних оцінних суджень щодо творів театрального мистецтва, толерантного ставлення до позицій і художніх переконань інших учасників творчого театального колективу, розвитку навичок командної роботи над постановкою спектаклю тощо. Акцентується положення щодо значущості процесуальної складової театральної репетиційної роботи як бази для ефективного розвитку художньо-комунікативних якостей учнівської аудиторії

Ключові слова: театр, виховання, комунікативні уміння, молодші школярі, компетентність, репетиційний процес, постановка спектаклю.

Тетяна Бучинська, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВПЛИВ ПРИЙОМУ «УЯВНОГО ВХОДЖЕННЯ» В КАРТИНУ НА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Визначено особливостей прийому «уявного входження» в картину. Проаналізовано вплив умінь складати розповіді за сюжетом картини на розвиток зв'язного мовлення та активізацію словника старших дошкільників. Доведено, що найефективнішим є прийом «уявного входження» в картину, коли педагог буде використовувати літературний і звуковий ряд, що позитивно впливатиме на розвиток комунікативних здібностей дітей старшого дошкільного віку. Запропоновано підсилювати даний процес аудіовізуальними засобами роботи на матеріалі творів світового та національного живопису.

Ключові слова: картина, прийом, комунікативний, здібності, живопис.

Галина В'яльцева, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ

Доведено, що діалогічне мовлення дітей ефективно розвивається під час проведення бесід, розглядання картин про природу, читання художньої літератури, театралізованої діяльності. Встановлено, що у бесідах про природу вихователь використовує в основному запитання, які з'ясовують знання дітей про певні предмети і явища природи, і питання, які вимагають узагальнення фактичного матеріалу, встановлення зв'язків і залежностей у природі. Запропоновано для використання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку альтернативні запитання, які вимагають вибору відповіді з двох або декількох можливих.

Ключові слова: діалогічне мовлення, бесіди про природу, запитання, діти старшого дошкільного віку.

Наталія Гаврилян, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЕТНОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ДЕФІНІТИВНИЙ ПІДХІД

Доповідь призначена аналізу наукового поняття «етнографічна культура» та визначення особливостей значення її виховання в учнів початкових класів. Фольклористично-етнографічна діяльність, яка спрямована на вивчення, збереження і трансляцію духовних цінностей української традиційної культури, є ефективним засобом етнокультурного виховання школярів.

Ключові слова: етнографія, культура, виховання, учні початкових класів.

Леся Галаманжук, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СТАН СФОРМОВАНOSTI МОВЛЕННЕВОГО БАЗИСУ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ДОШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Проаналізовано результати професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх дошкільних педагогів для проведення занять з фізичної культури у закладах дошкільної освіти. Виявлено відмінний від необхідного рівень сформованості компетенцій, умінь і навичок майбутніх дошкільних педагогів в означеному напрямі. Водночас проведено аналіз наявної інформації, пов'язаної з технологіями та методиками, що спрямовані на формування компетенцій майбутніх дошкільних у здійсненні професійно-мовленнєвої діяльності під час проведення занять з фізичної культури у різних формах задля досягнення високого позитивного результату у вирішенні поставлених завдань. Встановлено перспективні напрями розв'язання виокремленої наукової проблеми.

Ключові слова: майбутній дошкільний педагог, фізична культура, мовленнєвий базис, професійна діяльність, підготовка.

Катерина Демчик, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОЦІННИХ СУДЖЕНЬ ПРО ТВОРИ ЖИВОПИСУ ЯК ПЕРШООСНОВА МИСТЕЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНИКА

Проаналізовано шляхи формування мистецької компетентності дітей старшого дошкільного віку у процесі ознайомлення їх із творами живопису. Виявлено, що ставлення, оцінні судження старших дошкільників базуються на розвитку їхніх загальних інтелектуальних та особистісних здібностей, пов'язані з глибиною їхнього сприймання і здатністю розповідати про сприйняте, тобто з вербалізацією суджень та оцінок. запропоновано систему ігрових завдань, спрямованих на підвищення інтересу дітей до вербалізації оцінних суджень про твори живопису. Спроектовано основні форми роботи з дітьми старшого дошкільного віку, які, на думку автора, будуть спрямовані не лише на формування мистецької компетентності дітей старшого дошкільного віку, але й на їхнє бажання пошуку інших шляхів презентації власних оцінних суджень про твори живопису.

Ключові слова: твори живопису, мистецька компетентність, вербалізація, опис, розповідь, рефлексія.

Олена Довгань, асистент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 1-их КЛАСІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Проаналізовано підходи до визначення мотивації молодших школярів. З'ясовано роль Нової української школи у посиленні мотивації першокласників.

Ключові слова: мотив, мотивація, стимул, пізнавальна діяльність, Нова українська школа.

Ірина Дорож, кандидат педагогічних наук, асистент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗНАЧЕННЯ СВІТОГЛЯДУ В СТАНОВЛЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Метою статті є спроба теоретико-методологічного обґрунтування ролі світогляду в становленні професійної культури вчителя. Світоглядні переконання утворюють діяльнісно-практичний рівень світогляду: вони визначають життєву позицію людини, виступають як установки і стереотипи дії і характеризують здатність і вміння людини реалізувати своє ставлення до світу в повсякденній діяльності, здійснюючи стійку лінію поведінки. Переконання визначають внутрішню позицію особистості, спонукають її до дії, до здійснення ідеалів.

Ключові слова: світогляд, виховання, особистість, професійна культура.

Олена Дутко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ДОМАШНЯ РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті уточнено сутність поняття «самоосвітня компетентність», розкрито її значення на етапі початкового навчання, запропоновано шляхи формування самоосвітньої компетентності в молодшого школяра при виконанні домашнього завдання різного за характером.

Ключові слова: самоосвітня компетентність, самоконтроль, самооцінка, планування, молодший школяр, самопідготовка.

Геннадій Єдинак, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СТАН СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННСВОЇ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Охарактеризовано феномен, яким є професійно-мовленнєва культура майбутнього вчителя з фізичного виховання. Виявлено, що вивчення такого феномену відбувається з використанням системного підходу. Комунікацію характеризують як процес обміну інформацією; як суб'єктно-об'єктний інформаційний простір; вибір продуктивного стилю спілкування. Встановлено, що комунікативна компетентність є складовою складної, багатокомпонентної системи. У зв'язку із зазначеним педагогічний процес розглянуто в аспекті різновиду формування професійного спілкування, що сприяє підготовці майбутнього вчителя фізичного виховання у системі вищої освіти до досліджуваного виду діяльності.

Ключові слова: майбутній фахівець, фізичне виховання, підготовка, професійно-мовленнєва культура.

Жанна Карташова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ХАРАКТЕРНІ ПРИЙОМИ ДЖАЗОВОЇ ТЕХНІКИ У МОВНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРУ

У статті простежуються лінії взаємодії літератури та музичного мистецтва в романі сучасної американської письменниці Т. Моррісон “Джаз”. Проведений аналіз виявляє функціональну роль музичних образів у розкритті ідейно-естетичного змісту твору. Встановлено, що музика набуває у творі символічного значення. Досліджено відображення найбільш характерних прийомів джазової техніки у мовній організації твору.

Ключові слова: синтез мистецтв, художній текст, музика, мова, мовна організація, художній символ.

Алла Ковальчук, учитель початкових класів, Кам'янець-Подільська ЗЗСО № 6.

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА УДОСКОНАЛЕННЯ РУХОВИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Рухові навички, як вища ступінь володіння руховими діями, мають величезне значення у всіх сферах діяльності людини. Рухові навички та вміння, сформовані у дітей до 7 років, складають фундамент для подальшого вдосконалення їх у школі, полегшують оволодіння більш складними рухами і дозволяють надалі досягати високих результатів у спорті. Розвиток рухових якостей у дитини відбувається під впливом двох чинників: природно-вікових змін організму (морфологічна та функціональна перебудова) та режиму рухової активності, до якого входить весь комплекс організаційних форм фізичного виховання, зокрема сучасні засоби фізичного виховання та його самостійна рухова діяльність.

Ключові слова: фізичне виховання; рухові навички дітей молодшого шкільного віку; комплекс організаційних форм фізичного виховання; сучасні засоби фізичного виховання.

Анатолій Ковальчук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ МОТИВІВ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ТЕХНОЛОГІЇ»

У статті піднято проблему прагматизації мотивів педагогічної праці. Наголошується на необхідності формування аксіологічного фундаменту роботи майбутнього вчителя з пріоритетом гуманістичних цінностей. Основною базою його формування розглядається аудиторна та позааудиторна праця в рамках вивчення дисциплін освітньої галузі «Технології».

Ключові слова: мотиви педагогічної праці, цінності, студенти, виховання молоді

Віктор Лабунець, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МУЗИКА І СЛОВО: ПРОБЛЕМА СИНТЕЗУ В ЕСТЕТИЧНІЙ ТЕОРІЇ І ХУДОЖНІЙ ПРАКТИЦІ

Стаття присвячена осмисленню явища синтезу музичного мистецтва крізь призму науки про мову. Висвітлюється історіографія питання, генеза термінологічного апарату та смислового наповнення поняття «синтез». У проявах синтезу закріплено процес і результат мовотворчості – образність, художній текст, словесність.

Ключові слова: слово, мова, синтез, естетика, естетична теорія, синтез музичного мистецтва.

Іванна Нестерук, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОГО СЛОВА ПІД ЧАС ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Визначено місце художнього слова в процесі образотворчості старших дошкільників. Проаналізовано вплив вербального педагогічного супроводу педагога на дизайнерську діяльність дітей. Запропоновано добір літературного ряду для використання на заняттях з образотворчої діяльності у закладах дошкільної освіти. Доведена їхня ефективність у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Ключові слова: художнє слово, дизайнерська діяльність, образотворчість, вербальний супровід, літературний ряд.

Олеся Саука, магістр 1 курсу спеціальності Початкова освіта заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ВИВЧЕННЯ ОБРЯДОВОСТІ РІДНОГО КРАЮ

У доповіді висвітлюється роль народних традицій, звичаїв та обрядів у трудовому вихованні молодших школярів, їх значення у розвитку особистості дитини, використання набутих знань у повсякденному житті.

Ключові слова: трудове виховання, обрядовість, виховання.

Алла Сьомко, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ КОМЕНТОВАНИХ ПАЛЬЧИКОВИХ ІГОР У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Звертається увага на використанні пальчикових ігор для підготовки руки дитини до образотворчої діяльності. Автором доведено, що важливо пальчикові ігри супроводжувати коментарями щодо напрямку рухів рук, оскільки це розвиває мовлення дітей. Запропоновано різні види коментованих пальчикових ігор, які будуть ефективними при проведенні вихователями занять з образотворчої діяльності у закладах дошкільної освіти. Доведена ефективність запропонованих коментованих пальчикових ігор та викладено основні методичні рекомендації до їх проведення.

Ключові слова: коментар, пальчикова гра, образотворчість, мовлення, вербальний супровід.

Сніжана Кушнір, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

АКТИВІЗАЦІЯ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА РОСТОМ ТА РОЗВИТКОМ ЖИВИХ ІСТОТ

Здійснено аналіз роботи вихователя з активізації словника дітей під час спостережень за ростом та розвитком живих істот. Визначено послідовність роботи з новими словами, закріплення нових слів під час бесіди, розгляду картин. Доведено, що починаючи з середньої групи можна використовувати спеціальні граматичні і лексичні вправи, де словникова робота і формування умінь будувати речення, є головною метою. Запропоновано завдання для поступового ускладнення роботи: підбір до іменників прикметників і дієслів, синонімів і антонімів, узагальнюючих слів, придумування закінчення речення.

Ключові слова: словникова робота, граматичні і лексичні вправи, розвиток мовлення, спостереження у природі, живі істоти.

Інна Лебідь, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розкрито значення формування природознавчої компетентності у молодшому шкільному віці, визначено проблеми її формування в сучасному інформаційному суспільстві, пропонуються шляхи їх розв'язання з урахуванням особливостей дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: природознавча компетентність, початкова освіта, інноваційне освітнє середовище, компоненти здоров'я.

Анастасія Линюк, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ СКЛАДАТИ ОПИСОВІ ТА СЮЖЕТНІ РОЗПОВІДІ ПІД ЧАС ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Визначено місце описових та сюжетних розповідей під час проектної діяльності екологічного спрямування. Проаналізовано вплив умінь складати описові та сюжетні розповіді на розвиток зв'язного мовлення та активізацію словника дітей. Автором доведено, що навчити дітей послідовно викладати свої думки під час розповіді допоможе використання опорних схем, серій малюнків з послідовністю подій та з подрібненням сюжетної картинки на окремі малюнки.

Ключові слова: зв'язне мовлення, словник, сюжетна та описова розповідь, проектна діяльність, екологічне виховання.

Оксана Найда, магістр 1 курсу спеціальності Дошкільна освіта, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ ЗАГАДОК ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ

Закцентовано увагу на використанні загадок для активізації мовлення і мислення дітей під час формування екологічної культури. Автором доведено, що корисним буде складання загадок, при якому дитині потрібно використати вміння виділяти суттєві ознаки об'єкта або явища природи а також знаходити відмінності між різними об'єктами. При складанні загадок запропоновано використовувати схему-послідовність запитань. Доведена ефективність використання мовних ігор типу: вгадай за описом, назви ознаку (або дію), буває – не буває, знайди зайве слово та інші.

Ключові слова: зв'язне мовлення, мислення, мовні ігри, загадки, екологічна культура.

Програма
II всеукраїнської науково-практичної конференції
«Українська та іноземні мови в початкових класах:
актуальні проблеми й інноваційні технології навчання»

До 100-річчя заснування
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
28 березня 2018 року

Підписано до друку 23.03.2018. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 2,79.
Обл.-вид. арк. 3,37. Тираж 100 прим. Зам. 1803-02.

Видавець і виготовлювач П.П. Зволейко Д.Г.
вул. Кн. Коріатовичів, 9; м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька обл., 32300; тел. (03849) 3-06-20
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 2276 від 31.08.2005 р.